

Van:
Verzonden: vrijdag 30 mei 2008 10:54
Aan:
Onderwerp: RE: Naleving vervangingsregeling Defensie

Beste

Als ik de toelichting lees mbt de speciale produkten in de Arboregeling (zie bijlage) dan heb ik niet echt de indruk dat men hier verfproducten mee bedoeld die aan bepaalde eisen moet voldoen. Wel zijn er schijnbaar producten of toepassingen waarvoor in 2001 nog geen oplossing was gevonden (stand der techniek)

Het zou kunnen zijn dat de wetgever deze specifieke toepassingen wel heeft willen vangen via deze "speciale produkten".

Met name komt dit door de volgende zinsnede in de Arboregeling (bijlageXV)

"Deze groep producten betreft ook additieven die worden toegevoegd aan bestaande producten om speciale effecten te realiseren zoals ruwheid, mattering, etc. Dit betekent dat producten waar deze specifieke additieven aan zijn toegevoegd het maximum gehalte aan VOS/liter van dat product kunnen overschrijden."

Met andere woorden: stel dat aan de produkten "additieven" zijn toegevoegd om een gewenst effect met Infrarood/bestendigheid tegen strijdmiddelen te hebben, dan valt het onder speciale produkten.

Gezien de grote impact zou ik willen voorstellen het vraagstuk even voor te leggen aan JZ.

Tevens zou je bij defensie kunnen neerleggen om het een en ander te onderbouwen met documenten (bijv. van een leverancier, normen, testen)

70_2002_6_2720.p
df

Arbeidsinspectie, kantoor Amsterdam
Expertisecentrum, Vakgroep Arbeidshygiëne en Chemische Veiligheid,
 email: @mins-w.nl
 Mobiel: 06 tel.: 020 58

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: vrijdag 30 mei 2008 9:49
Aan:
Onderwerp: Naleving vervangingsregeling Defensie

Dag

Hierbij de brief van defensie. Graag je reactie op punt 5 van de brief.

Hartelijke groet

<< Bestand: Naamloos.PDF >>

ARBO/AMIL/00/53608

Regeling wijziging Arbeidsomstandighedenregeling betreffende werkzaamheden met vluchtige organische stoffen

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid J.F. Hoogervorst,
Gelet op artikel 4.62b van het Arbeidsomstandighedenbesluit;

Besluit:

Artikel I

De Arbeidsomstandighedenregeling¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 4.32b wordt vernummerd tot artikel 4.32g.

B

Na artikel 4.32a worden de volgende artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 4.32b Offsetdruk

1. Als werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.62b van het besluit worden aangewezen:
 - a. het drukken met behulp van een offsetpers;
 - b. het dagelijks reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen die worden gebruikt bij offsetdruk;
 - c. het niet-dagelijks reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen die worden gebruikt bij offsetdruk.
2. Het vochtwater dat wordt gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, onder a, bevat ten hoogste 8 volumeprocenten isopropylalcohol of andere mono-alcoholen bij automatische doseersystemen en ten hoogste 10 volumeprocenten bij handmatige doseersystemen en bij rotatie-offsetpersen die voor het eerst in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 1985.
3. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, onder b, bevatten ten hoogste 0,1 volumeprocenten gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten met een dampspanning van meer dan 0,1 millibar bij 20 °C en hebben een vlampunt van ten minste 55 °C.
4. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, onder c, bevatten ten hoogste 0,1 volumeprocenten gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten met een dampspanning van meer dan 0,1 millibar bij 20 °C.

Artikel 4.32c Zeefdruk

1. Als werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.62b van het besluit worden aangewezen:
 - a. het reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen die worden gebruikt bij zeefdruk;
 - b. het zeefdrukken van papier en karton dat is bestemd voor toepassingen in binnenruimten en dat zwaarder is dan 135 gram per vierkante meter.
2. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, onder a, bevatten

¹ Stcrt. 1997, 63, laatstelijk gewijzigd bij ministeriële regeling van 14 juli 2000, Stcrt. 137.

ten hoogste 0,1 volumeprocenten gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten met een dampspanning van meer dan 0,1 millibar bij 20 °C en hebben een vlampunt van ten minste 21 °C.

3. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, onder b, bevatten ten hoogste 150 gram vluchtige organische stoffen per kilogram product.

Artikel 4.32d Illustratiediepdruk

1. Als werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.62b van het besluit worden aangewezen het reinigen van vloeren in illustratiediepdrukkerijen.

2. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, bevatten ten hoogste 0,1 volumeprocenten gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten met een dampspanning van meer dan 0,1 millibar bij 20 °C en hebben een vlampunt van ten minste 55 °C.

Artikel 4.32e Verpakkingsdiepdruk en flexodruk

1. In dit artikel wordt verstaan onder:

- a. lakkeren: het aanbrengen van een lak op een flexibel materiaal of van een kleefstof op een flexibel materiaal ten behoeve van de latere afsluiting van dat materiaal;
- b. lamineren of cacheren: het hechten van twee of meer flexibele materialen tot een laminaat.

2. Als werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.62b van het besluit worden aangewezen:

- a. het drukken, lakkeren, lamineren of cacheren met behulp van een verpakkingsdiepdrukker, flexoper, lakkeer-, lamineer- of cacheermachine die niet is aangesloten op een afzuigstelsel;
- b. het reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld onder a, tenzij deze werkzaamheden worden uitgevoerd met behulp van een afgesloten installatie of een installatie die wordt afgezogen;
- c. het lamineren of cacheren met behulp van een lamineer- of cacheermachine die niet is aangesloten op een installatie voor terugwinning of vernietiging van vluchtige organische stoffen;
- d. het drukken of lakkeren van papier en karton met behulp van een flexodrukker of lakkeermachine die niet is aangesloten op een installatie voor terugwinning of vernietiging van vluchtige organische stoffen;
- e. het reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld onder c en d, tenzij deze werkzaamheden worden uitgevoerd met behulp van een afgesloten installatie of een installatie die wordt afgezogen.

3. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, bevatten ten hoogste 50 gram vluchtige organische stoffen per kilogram product.

4. Het derde lid is niet van toepassing op de producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, onder c, d en e, indien daarbij bijzondere eisen aan de kwaliteit of bestendigheid van het gefabriceerde product worden gesteld, mits op jaarbasis het gewicht van de vluchtige organische stoffen van de producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, onder c, d en e, ten hoogste 80% bedraagt van het gewicht van de opgebrachte vaste stof.

Artikel 4.32f Herstellen autoschade

1. In dit artikel wordt verstaan onder motorrijtuig: een personenauto, een bestelauto, een motorrijwiel, een autobus of een kampeerauto als bedoeld in artikel 2, onder b, c, d, e onderscheidenlijk g, van de Wet op de motorrijtuigenbelasting 1994 of een vrachtauto als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder e, van de Wet goederenvervoer over de weg.

2. Als werkzaamheden als bedoeld in artikel 4.62b van het besluit worden aangewezen:

- a. het aanbrengen of toepassen van primer, surfacer, sealer of 1- en 2-laags aflaksystemen of van

speciale dan wel overige producten als bedoeld in bijlage VIIIA bij deze regeling, ten behoeve van het herstellen van lakschade of vernieuwing van laklagen op onderdelen van motorrijtuigen;

b. het reinigen van gereedschappen die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld onder a, of oppervlakken van onderdelen van motorrijtuigen ten behoeve van de herstel- of vernieuwingswerkzaamheden, bedoeld onder a.

3. Het tweede lid is niet van toepassing op werkzaamheden ten behoeve van het herstellen van lakschade of het vernieuwen van laklagen op onderdelen van motorrijtuigen die zijn gebouwd vóór 1970;

4. Producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, bevatten in gebruiks- of spuitklare vorm, ten hoogste het gehalte aan vluchtige organische stoffen dat met betrekking tot deze producten is vastgesteld bij bijlage VIIIA bij deze regeling.

C

Het tot 4.32g vernummerde artikel wordt vervangen door:

Artikel 4.32g Gelijkestelling vervangende producten

Met producten als bedoeld in de artikelen 4.32a, derde tot en met vijfde lid, 4.32b, tweede tot en met vierde lid, 4.32c, tweede en derde lid, 4.32d, tweede lid, 4.32e, derde lid, en 4.32f, vierde lid, worden gelijkgesteld producten die rechtmatig zijn geproduceerd of in de handel zijn gebracht in een andere lidstaat van de Europese Unie, dan wel rechtmatig zijn geproduceerd in een staat die partij is bij de overeenkomst inzake de Europese Economische Ruimte en die aan gelijkwaardige eisen voldoen als de producten, bedoeld in voornoemde artikelen.

D

Na bijlage VIII wordt de bij deze regeling behorende bijlage VIIIA ingevoegd.

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2000 met uitzondering van:

- a. artikel 4.32b, eerste lid, onder a, en tweede lid, met betrekking tot rotatie-offsetpersen die voor het eerst in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 1985, dat in werking treedt met ingang van 1 januari 2003;
- b. artikel 4.32c, eerste lid, onder b, en derde lid, dat in werking treedt met ingang van 1 januari 2002;

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(J.F. Hoogervorst)

Toelichting

Algemeen

Op grond van artikel 4.62b van het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit) geldt voor bij ministeriële regeling aangewezen werkzaamheden, waarbij vluchtige organische stoffen of producten met een hoog gehalte aan deze stoffen worden gebruikt, de verplichting om deze stoffen en producten te vervangen door onschadelijke of minder schadelijke stoffen respectievelijk producten die geen of veel minder vluchtige organische stoffen bevatten. De vervangende producten worden eveneens bij ministeriële regeling aangewezen. De onderhavige regeling strekt zowel tot de aanwijzing van werkzaamheden waarop de genoemde vervangingsplicht van toepassing is als tot die van de daarbij te gebruiken vervangende producten.

De voorliggende regeling heeft enerzijds betrekking op werkzaamheden die in overwegende mate in de grafische industrie plaatsvinden, en betreft anderzijds de activiteiten die verricht worden in de autoschadeherstelbranche. De met betrekking tot de grafische sector bedoelde werkzaamheden op het gebied van druktechnieken, worden overigens ook toegepast in bedrijven die niet tot de grafische sector behoren zoals de blik- en de kunststofindustrie. Gezien het uitgangspunt van de regeling, de aanwijzing van uit een oogpunt van het Organische Psycho Syndroom (OPS) risicovolle werkzaamheden, is deze in beginsel ook op die sectoren van toepassing. Waar in het vervolg van deze toelichting de termen grafische industrie of (offset-, zeef-, illustratie- of verpakings-)(diep)drukkerijen worden gebruikt, worden daaronder tevens de bedoelde, niet tot die sector behorende, bedrijfstakken begrepen. Zoals gezegd vallen deze bedrijfstakken alleen onder de regeling voor zover daarin de desbetreffende drukwerkzaamheden worden verricht.

Bij al de bedoelde werkzaamheden worden hoge blootstellingsniveaus aan vluchtige organische stoffen geconstateerd. In veel van de betreffende werksituaties blijkt het niet of nauwelijks mogelijk om structurele bronmaatregelen ter beheersing van de blootstelling te treffen, anders dan vervanging van de betrokken stoffen of producten. Onder de in ons land gediagnosticeerde OPS-slachtoffers bevinden zich verschillende personen die in de betrokken sectoren werkzaamheden hebben verricht.

Voor de thans aangewezen werkzaamheden in drukkerijen en autospuiterijen zijn naar de huidige stand van de techniek voldoende geschikte alternatieve producten als bedoeld in het aan deze regeling ten grondslag liggende artikel 4.62b van het Arbobesluit beschikbaar. Deze alternatieven worden bij de onderhavige regeling aangewezen. Om het gevaar van blootstelling aan te hoge concentraties vluchtige organische stoffen verder te beperken zullen bovendien voor de genoemde sectoren beleidsregels worden opgesteld, die de stand van de techniek ten aanzien van andere (technische en organisatorische) maatregelen voor de beheersing van de blootstelling, reflecteren.

In een later stadium zal, indien opportuun, de onderhavige vervangingsregeling worden uitgebreid met aanwijzing van uit een oogpunt van OPS risicovolle werkzaamheden in andere sectoren. Het betreft hier de scheeps- en jachtbouwsector, de metaalbranche en de houtverwerkende industrie. Met de sociale partners in deze sectoren is inmiddels overleg opgestart over de aanpak van de oplosmiddelenproblematiek in hun sector.

In verband met de raakvlakken met het milieubeleid voor de reductie van de emissies van vluchtige organische stoffen, is de inhoud van de onderhavige regeling afgestemd met de onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu tot stand gekomen Milieubeleidsvereenkomst Grafische industrie en verpakingsdrukkerijen en het Ontwerpbesluit inrichtingen voor motorvoertuigen milieubeheer.

Onderzoek naar de blootstelling en de stand van de techniek van beheersmaatregelen

Grafische industrie

In 1998 is onderzoek verricht naar de mogelijkheden om blootstelling aan vluchtige organische stoffen in de grafische industrie te verminderen².

Nederland telt ongeveer 2800 drukkerijen waar in totaal ruim 40.000 mensen werken. Geschat wordt dat dertig procent van de werknemers regelmatig in aanraking kan komen met vluchtige organische stoffen. Onderscheid wordt gemaakt tussen offset, zeefdruk, illustratiedruk en verpakkings- en flexodruk. De onderzoekers concludeerden dat in alle onderzochte sectoren binnen de grafische industrie sprake kan zijn van substantiële blootstelling aan vluchtige organische stoffen (zoals oplosmiddelen), waarbij de optredende concentraties van deze stoffen afhankelijk zijn van de aard van de werkzaamheden. Vastgesteld is dat de blootstelling aan vluchtige organische stoffen het hoogste is bij schoonmaakwerkzaamheden. Blootstelling wordt gedeeltelijk veroorzaakt door diffuse bronnen. Onvoldoende bronafzuiging en ruimteventilatie dragen hier aan in sterke mate bij. Vermindering van de blootstelling aan vluchtige organische stoffen door middel van vervanging van producten die een hoog gehalte aan deze stoffen bevatten wordt onder andere haalbaar geacht door:

- toepassing van minder vluchtige reinigingsmiddelen in de offset, zeefdruk en illustratiedruk;
- reductie van het gehalte aan isopropylalcohol (IPA) in het vochtwater in de offset;
- toepassing van watergedragen- of UV-inkten in de zeefdruk;
- toepassing van watergedragen en UV-inkten in de verpakkingsdruk;

Daarnaast wordt geconcludeerd dat technische maatregelen als afzuiging en ventilatie mogelijk zijn om de emissie en verspreiding van vluchtige organische stoffen in de werkruimte te voorkomen of te beperken.

Autoschadeherstelbedrijven

In 1998 is eveneens onderzoek verricht naar de stand van de techniek van maatregelen ter beheersing van de blootstelling aan vluchtige organische stoffen in de autoschadeherstelbranche³. In deze bedrijfstak met ongeveer 3500 bedrijven en 12.000 werknemers, vindt tijdens het proces van schadeherstel of overspuiten van auto's zowel tijdens de voorbereiding als het spuiten van grondlagen en laklaag, hoge blootstelling aan vluchtige organische stoffen plaats. In het onderzoek zijn als meest belastende handelingen aangemerkt het reinigen en ontvetten van de ondergrond, het aanmaken en spuiten van verf en het reinigen van gereedschap. De blootstelling kan substantieel verminderd worden door het gebruik van watergedragen lakken. Met name voor de kleurlaag in een twee-laagssysteem en voor de reiniger van spuitpistolen waarmee watergedragen producten zijn verspoten, zijn alternatieven beschikbaar. De stand van de techniek voor de toepassing van producten voor de autoschadeherstelbranche wordt weergegeven door de zogenoemde CEPE-richtlijn van de Confédération Européenne des Associations des Fabricants de Peinture, d'Encre d'Imprimerie et de Couleurs d'Art, een samenwerkingsverband van Europese verffabrikanten. In het onderzoek is voorts vastgesteld dat adequate afzuigsystemen in de voorbereidingsruimte en spuitcabine, goed geventileerde verfaanmaakruimten, gesloten wasautomaten voor de reiniging van gereedschap alsmede de toepassing van zogenoemde HVLP-spuitpistolen (High Volume Low Pressure), naast zorgvuldig hygiënisch gedrag op de werkvloer, de blootstelling aan vluchtige organische stoffen, in casu oplosmiddelen, belangrijk vermindert.

Overleg met de betrokken branches

Grafische industrie

De uitkomsten van bovengenoemd onderzoek hebben geleid tot overleg met vertegenwoordigers van

² Beheersmaatregelen vluchtige organische stoffen: grafische industrie, VUGA Uitgeverij, Den Haag, juli 1998.

³ Beheersmaatregelen in autoschadeherstelbedrijven, VUGA Uitgeverij, Den Haag, april 1998.

werknemers- en werkgeversorganisaties in de grafische industrie over invulling van de wettelijke vervangingsplicht voor de sector. Behalve met het Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen (KVGO) is, gelet op de veelzijdigheid van druktechnieken in de bedrijfstak, ook overleg gevoerd met de organisatie van verpakkingsdrukkerijen (Kartoflex) en de Vereniging van Zeefdruk en Sign Ondernemingen (ZSO). Mede als gevolg van dit overleg is door het KVGO en de betrokken werknemersorganisaties van FNV en CNV een plan van aanpak opgesteld voor de vermindering van de blootstelling aan vluchtige organische stoffen in deze sector door vervanging van producten die een hoog gehalte aan deze stoffen bevatten en de toepassing van maatregelen zoals ventilatie. De inhoud van dit plan heeft met de uitkomsten van het eerdergenoemde onderzoek geleid tot de formulering van de vervangingsplicht zoals neergelegd in de onderhavige regeling.

Door de veelzijdigheid binnen de grafische industrie, zowel waar het de druktechnieken als de toepassingen van inkt en substraten betreft, is het problematisch gebleken om vergaande vervanging generiek in de bedrijfstak te realiseren. Generieke vervangingsmogelijkheden zijn bij de onderhavige regeling vastgelegd voor:

- offsetdrukkerijen: hier kunnen schoonmaakmiddelen die aanzienlijk minder vluchtig zijn, worden toegepast voor de dagelijkse reiniging van de machines en kan het gehalte aan isopropylalcohol of andere mono-alcoholen in het zogenoemde vochtwater naar ten hoogste 8% of 10% worden teruggebracht;
- zeefdrukkerijen: in deze drukkerijen kunnen inkt die aanzienlijk minder vluchtige organische stoffen bevatten, worden toegepast bij het drukken op voldoende dik papier waaraan geen bijzondere eisen ten aanzien van duurzaamheid worden gesteld zoals dat bijvoorbeeld wel het geval is bij binnentoeepassingen;
- illustratiediepdrukkerijen: voor de reiniging van vloeren in deze drukkerijen kan toluen worden vervangen door producten die minder vluchtig zijn;
- verpakkingsdiepdrukkerijen: producten die een hoog gehalte aan vluchtige organische stoffen bevatten voor het bedrukken en lakken van papier en karton kunnen in deze drukkerijen in bijna alle situaties worden vervangen door waterige alternatieven.

Overeenkomstig de uitgangspunten van het beleid met betrekking tot de preventie van OPS is de bij de onderhavige regeling voorgeschreven vervangingsplicht voor de grafische industrie van toepassing op die werkzaamheden, ten aanzien waarvan zeker is dat er alternatieve producten die geen of een zo laag mogelijk gehalte aan vluchtige organische stoffen bevatten, beschikbaar en verkrijgbaar zijn, én waarvan de toepassing in alle bedrijven economisch haalbaar wordt geacht. Omdat de vervangingsmogelijkheden sterk afhangen van de soort en gewenste kwaliteit van het drukwerk, is het overigens zeer wel denkbaar dat, afhankelijk van de typische combinatie van substraat, machine en inkt, in individuele bedrijven verdergaande vervangingsmogelijkheden binnen het bereik liggen. Zo is het in diverse off-setbedrijven mogelijk om voor de dagelijkse reiniging in plaats van de bij de onderhavige regeling aangewezen producten, producten te gebruiken die nog minder vluchtig zijn, zoals reinigingsmiddelen op plantaardige basis (de zogenoemde vegetable cleaning agents (VCA)) of reinigingsmiddelen die zijn samengesteld uit hoogkokende vloeistoffen (de zogenoemde high boiling solvents (HBS)).

Uit de blikindustrie en de kunststofsector die niet tot de grafische sector behoren, maar waar zoals gezegd, ook drukwerkzaamheden worden verricht, zijn geen reacties ontvangen die erop duiden dat het toepassen van de onderhavige voorschriften op onoverkomelijke bezwaren stuit.

Autoschadeherstelbranche

Ook met sociale partners in de autoschadeherstelbranche heeft afstemming plaatsgevonden over de mogelijkheden tot vervanging van producten die rijk zijn aan vluchtige organische stoffen. Gelet op het karakter van de werkzaamheden in deze sector, te weten het herstellen van autoschade door reparatie

van de beschadigde ondergrond en het aanbrengen van een nieuwe laklaag, is het van belang dat de herstellaag, zowel wat betreft hechting als wat betreft kleurstelling, goed aansluit bij de van fabriekswege aangebrachte laag. De kwaliteit, samenstelling (inclusief de hoeveelheid oplosmiddel) en toepassing van het schadereparatiesysteem wordt dan ook vooral bepaald door de leverancier van autoreparatielakken. Met sociale partners in de autoschadeherstelbranche is overeenstemming bereikt over het hanteren van de reeds eerder genoemde CEPE-lijst ten behoeve van de invulling van de vervangingsplicht voor de sector. Met name in de producten voor het reinigen, ontvetten en het aanbrengen van een kleurlaag worden de gehalten aan vluchtige organische stoffen daardoor aanzienlijk verminderd. Niettemin bevatten de genoemde producten, evenals andere spuitklare producten die frequent bij het herstel van autoschade worden gebruikt, hoewel minder dan voorheen, nog steeds grote hoeveelheden vluchtige organische stoffen. Verwacht wordt echter dat als gevolg van het voortschrijden van de ontwikkelingen van alternatieve producten, in de toekomst ook hier verdergaande reducties kunnen worden bereikt. Gezien de snelle ontwikkelingen op dit gebied zal in overleg met de sociale partners in deze branche, jaarlijks worden bezien of aanscherping van de maximumgehalten aan vluchtige organische stoffen in de toegepaste producten in de branche mogelijk is. De door de Vereniging van Verf- en drukinktfabrikanten uit te voeren monitoring ten aanzien van de gehalten aan vluchtige organische stoffen van de bij de onderhavige regeling aangewezen producten zal mede in dit overleg worden betrokken.

Notificatie

Ter uitvoering van artikel 8, eerste lid, van richtlijn nr. 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEG L 204)⁴ kortweg de notificatierichtlijn, is een ontwerp van de onderhavige regeling op 19 april 2000 gemeld aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen (notificatie nr. 2000/0166/NL). Het ontwerp is op 29 mei 2000 tevens gemeld aan het Secretariaat van de Wereld Handelsorganisatie, ter voldoening aan artikel 2, negende lid, van het op 15 april 1994 te Marrakech tot stand gekomen Verdrag inzake technische handelsbelemmeringen (Trb. 1994, 235), hierna het WTO-Verdrag. Bekendmaking van laatstgenoemde notificatie heeft plaatsgevonden in de Staatscourant van 9 juni 2000, nr. 110.

Doel van de notificatieprocedure is de Europese Commissie en de overige lidstaten onderscheidenlijk het Secretariaat van de Wereld Handelsorganisatie en de leden bij het WTO-Verdrag in de gelegenheid te stellen na te gaan, in hoeverre de door een lidstaat of lid voorgenomen normen en voorschriften zullen leiden tot belemmeringen in het handelsverkeer. Er zijn evenwel geen opmerkingen over de notificaties ontvangen.

De notificaties zijn verplicht omdat de onderhavige regeling technische voorschriften bevat in de zin van zowel de notificatierichtlijn als het WTO-Verdrag. Het betreft hier immers een regeling, die met betrekking tot met name genoemde werkzaamheden, te weten drukken en autoschadeherstel, het gebruik van bepaalde, zeer schadelijke stoffen, in casu vluchtige organische stoffen dan wel producten die een hoog gehalte aan deze stoffen bevatten, de facto verbiedt, door met betrekking tot deze stoffen en producten een verplichte vervanging door minder schadelijke stoffen en producten voor te schrijven. De regeling kan derhalve invloed hebben op het productenverkeer. Deze wordt evenwel gerechtvaardigd door het belang van de bescherming van de gezondheid van de bij genoemde werkzaamheden betrokken werknemers; blootstelling aan vluchtige organische stoffen kan immers aanleiding geven tot ernstige gezondheidsklachten, waaronder OPS. Bij de thans aangewezen

⁴ Laatstelijk gewijzigd bij richtlijn nr. 98/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 20 juli 1998 (PbEG L 217) tot wijziging van richtlijn 98/34/EG betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij.

werkzaamheden is niet alleen sprake van een hoge blootstelling aan vluchtige organische stoffen, maar wordt, gezien de ernst en omvang van de OPS-problematiek in dergelijke, uit OPS-oogpunt zeer risicovolle, arbeidssituaties, vervanging van schadelijke producten door door de overheid aangewezen onschadelijke of minder schadelijke producten, dan ook als enige oplossing voor een doeltreffende bescherming van de bovengenoemde belangen beschouwd. Er wordt daarbij overigens geen onderscheid gemaakt tussen Nederlandse producten en geïmporteerde producten; alle producten uit andere lidstaten die aan de bij de onderhavige regeling vastgestelde eisen voldoen kunnen vrijelijk worden verhandeld. De regeling wordt dan ook verenigbaar geacht met de artikelen 28-30 van het EG-Verdrag inzake het vrije verkeer van goederen. Teneinde hierover geen onduidelijkheid te laten bestaan is in artikel 4.32g een bepaling betreffende de wederzijdse erkenning van niet-Nederlandse producten opgenomen.

II Artikelen

Artikel I

Onderdeel B

Artikel 4.32b

Eerste lid. In het eerste lid van dit artikel worden de werkzaamheden aangewezen waarop de vervangingsplicht met betrekking tot vluchtige organische stoffen van toepassing is in offsetdrukkerijen. Voor het reinigen van machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen, inclusief machines en apparaten die gebruikt worden bij voorbereidende werkzaamheden voor het drukproces, worden verschillende producten die vluchtige organische stoffen bevatten toegepast. Deze producten onderscheiden zich onder andere door verschillen in de toegepaste vluchtige organische stoffen. Ten aanzien van de veiligheid (brandgevaar) worden deze producten op grond van het vlampunt ingedeeld in verschillende klassen. Toepassing van zeer vluchtige stoffen in producten levert een laag vlampunt op (Het vlampunt van een vloeistof is die temperatuur van de vloeistof waarbij de damp boven de vloeistof ontvlamt als gevolg van een ontstekingsbron). Volgens de meest gebruikte indeling worden producten met een vlampunt kleiner dan 21 °C aangeduid met K1-vloeistoffen, producten met een vlampunt tussen 21 °C en 55 °C zijn zogenoemde K2-vloeistoffen en producten met een vlampunt boven 55 °C zijn K3-vloeistoffen. Het is duidelijk dat de blootstelling aan vluchtige organische stoffen sterk samenhangt met de vluchtigheid van die stoffen. In dit verband ligt het voor de hand dat het gebruik van de zogenoemde K3-middelen een geringer blootstellingsrisico voortbrengt dan de K1-middelen.

De aanduiding “niet-dagelijkse” in onderdeel c heeft betrekking op niet frequente, bijzondere reinigingssituaties. Een uitputtende opsomming van dergelijke bijzondere situaties is niet te geven, echter wordt verwacht dat slechts een klein deel van de reinigingswerkzaamheden als bijzondere situatie kan worden aangemerkt. Het betreft dan werkzaamheden zoals de verwijdering van hardnekkige inktresten, schoonmaak tijdens groot onderhoud, reiniging van onbeklede vochtrollen en reiniging van rubberrollen en rubberdoek bij een kleurwisseling van een donkere naar een lichte kleur. In deze gevallen is een agressiever en in de praktijk vluchtiger, reinigingsmiddel (oplosmiddel) nodig om het beoogde resultaat te bereiken. Alle reinigingswerkzaamheden die niet kunnen worden aangemerkt als *niet-dagelijks* in bovengenoemde zin, worden voor de toepassing van deze regeling aangemerkt als *dagelijkse* reinigingswerkzaamheden. Naar verwachting zal het aandeel van de vluchtiger reinigingsmiddelen (met een vlampunt lager dan 55 °C) ongeveer 5% van het totale gebruik aan schoonmaakmiddelen bedragen.

Tweede lid. In dit artikellid zijn de producten omschreven die mogen worden gebruikt bij de in het

eerste lid bedoelde werkzaamheden ten aanzien van het drukken. De ontwikkelingen in de offsetdruktechniek zijn thans zo ver gevorderd dat de hoge concentraties isopropylalcohol (IPA) die eerder waren vereist om kwalitatief hoogwaardig werk te leveren, thans niet langer nodig zijn.

Omdat de onderlinge verschillen tussen (specificaties van) offsetpersen, type drukwerk, inkt en substraten groot kunnen zijn is het niet mogelijk om maatregelen die het gehalte aan IPA reduceren op een generiek niveau aan te geven. Door het treffen van zogenoemde good-housekeeping maatregelen kan bij elke pers de concentratie van het IPA in het vochtwater worden verlaagd. Tot deze good-housekeeping maatregelen behoren onder andere: een regelmatige, nauwkeurige afstelling en onderhoud van het vochtwerk en het doseerwerk; periodieke controle van de kwaliteit van de vochtrollen; het voorkomen van verdamping van IPA door afsluiting van het vochtwatersysteem en koeling van het vochtwater; regelmatige controle van het IPA-gehalte in het vochtwater; registratie van het IPA-gebruik. Deze beoogde good-housekeeping maatregelen zullen worden vastgelegd in beleidsregels. Verwacht wordt dat door deze good-housekeeping maatregelen in 98% van de situaties een maximumconcentratie aan IPA in het vochtwater van 8 volumeprocenten kan worden gerealiseerd op automatische doseersystemen in de vellenoffset en de rotatie-offset, voor zover het rotatiemachines betreft die na of rond 1985 zijn gebouwd. Ten aanzien van rotatiemachines die vóór 1 januari 1985 zijn gebouwd geldt eerst vanaf 1 januari 2003 een maximumconcentratie aan IPA in het vochtwater van 10 volumeprocenten (zie ook de toelichting op artikel II). Het toegelaten gehalte aan IPA of andere mono-alcoholen is voor handmatige doseersystemen enigszins hoger gesteld, omdat de niet-continue dosering bij handmatige doseersystemen minder nauwkeurig is in te stellen en diensgevolge de fluctuaties in de concentratie aan mono-alcoholen een grotere spreiding kennen. Opgemerkt wordt dat in veel gevallen, afhankelijk van de specifieke condities nog verdere reducties van het IPA-gehalte kunnen worden bereikt. Het laagst mogelijk percentage aan IPA in het vochtwater moet worden opgezocht door geleidelijk het IPA-gehalte te verlagen. Zodra het laagst mogelijke percentage aan IPA is bereikt waarbij het drukproces nog stabiel, beheersbaar en voorspelbaar is, dient dat percentage te worden gehandhaafd. Het effect van de genomen maatregelen kunnen het best gevolgd worden met de in het bedrijf gebruikelijke meetmethode voor IPA in vochtwater. In veel gevallen wordt een areometer, zonder correctie voor temperatuur e.d. toegepast. Deze meetmethode sluit aan bij hetgeen gebruikelijk is in de bedrijfstak, is goed reproduceerbaar en direct afleesbaar.

Indien, ondanks het correct uitvoeren van de good-housekeeping maatregelen niet kan worden voldaan aan de in dit artikel genoemde maximumgehalten aan IPA of andere mono-alcoholen dient een ontheffing van de voorschriften van dit artikel te worden aangevraagd.

Derde lid. In dit lid worden de vereisten die aan de vervangende reinigingsmiddelen worden gesteld vastgelegd. De vervangende producten die worden gebruikt voor de dagelijkse reiniging van (onderdelen van) de offsetpersen en gereedschappen zoals die worden gebruikt bij de bereiding en dosering van inkt, en materialen mogen geen gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten bevatten. De grens van 0,1 volumeprocent voor gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten in de toegelaten schoonmaakmiddelen zoals vastgesteld bij dit lid en het vierde lid, houdt verband met het gegeven dat altijd rekening dient te worden gehouden met onvermijdbare geringe hoeveelheden verontreiniging van de bedoelde stoffen in het schoonmaakmiddel. De toegepaste vervangende reinigingsmiddelen moeten een vlampunt van tenminste 55 °C hebben. Onder de producten met een vlampunt van tenminste 55 °C, worden niet alleen de zogenoemde K3-middelen begrepen, doch ook de niet vluchtige reinigingsmiddelen op plantaardige basis (VCA) en de zogenoemde high boiling solvents (HBS). Deze middelen bevatten dus organische stoffen die aanzienlijk minder vluchtig zijn dan die in de zogenoemde K1- en K2-middelen, bedoeld in het vierde lid.

Vierde lid. In dit lid worden de producten aangewezen die zijn toegelaten voor de zogenoemde niet-dagelijkse reiniging bij het drukken met een offsetpers. In de toelichting bij het eerste lid is met

betrekking tot de omvang van de dagelijkse reinigingswerkzaamheden ten opzichte van de niet-dagelijkse reinigingswerkzaamheden in verband met de verschillende producten die daarbij (mogen) worden gebruikt al opgemerkt, dat daarvoor geen vaste verhouding bestaat. Wel kan op grond van de feitelijke constatering dat beide werkzaamheden zich in een bedrijf voordoen worden verwacht, dat de daarbij gebruikte hoeveelheid K1- en K2-middelen als bedoeld in dit lid, ten opzichte van de in het derde lid bedoelde K3-middelen in het betreffende bedrijf, in een verhouding van circa 5/95 aanwezig zal zijn. Op grond van de meergenoemde Milieubeleidsvereenkomst Grafische industrie en verpakkingsdrukkerijen voorgeschreven oplosmiddelboekhouding dient de verhouding tussen de verschillende toegepaste middelen te worden aangetekend. Voor de Arbeidsinspectie zal de genoemde verhouding ijkpunt vormen voor de handhaving van dit artikel. Beleidsregels zullen worden opgesteld, waarin wordt vastgelegd op welke wijze aan de naleving van dit artikel kan worden voldaan.

Artikel 4.32c Zeefdruk

Eerste lid. Dit lid omschrijft de vervangingsplichtige werkzaamheden ten aanzien van zeefdrukkerijen. Onder machines of machineonderdelen, gereedschappen of materialen, worden tevens verstaan machines en apparaten die gebruikt worden bij voorbereidende werkzaamheden voor het drukproces, Voor zeefdrukken op zwaar papier dat wordt gebruikt in binnensituaties, is inkt met weinig vluchtige organische stoffen toepasbaar. Voor overige substraten zal lopend onderzoek moeten uitwijzen wat de stand van de techniek is voor toepassing van inkt die weinig vluchtige organische stoffen bevat.

Tweede en derde lid. De in het tweede lid bedoelde grens van 0,1 volumeprocent voor gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten in de toegelaten schoonmaakmiddelen houdt, zoals hiervoor met betrekking tot de schoonmaakmiddelen die mogen worden gebruikt in de offset, verband met de omstandigheid dat altijd rekening dient te worden gehouden met onvermijdbare geringe hoeveelheden verontreiniging van deze stoffen in het schoonmaakmiddel. De producten die op grond van dit lid mogen worden gebruikt, betreffen de in de toelichting bij artikel 4.32b reeds genoemde K2-middelen. Het vlampunt van deze schoonmaakmiddelen bedraagt tenminste 21 °C, waardoor ze aanzienlijk vluchtiger zijn dan de eveneens in die toelichting reeds genoemde K3-middelen. Lopend onderzoek zal moeten uitwijzen wat de stand van de techniek is voor toepassing van nog minder vluchtige schoonmaakmiddelen dan de hier genoemde K2- middelen.

De producten die worden gebruikt bij het zeefdrukken van zwaarder papier dat bestemd is voor toepassingen in binnenruimten, mogen op grond van het derde lid ten hoogste 150 gram vluchtige organische stoffen per kilogram product bevatten. Om zeefdrukkerijen in de gelegenheid te stellen volledig om te schakelen treedt voornoemd gebod eerst in werking op 1 januari 2002.

Inkten die worden gebruikt bij het zeefdrukken van papier dat is bestemd voor toepassingen in buitensituaties, behoeven vooralsnog niet te worden vervangen omdat thans hiervoor nog geen geschikte alternatieven beschikbaar zijn.

Artikel 4.32d Illustratiedruk

Eerste lid. In dit lid zijn de vervangingsplichtige werkzaamheden ten aanzien van illustratiedrukkerijen omschreven.

Tweede lid. De in dit lid gestelde grens van 0,1 volumeprocent voor gehalogeneerde koolwaterstoffen of monoaromaten in de toegelaten schoonmaakmiddelen voor de onderhavige drukkerijen, houdt ook hier verband met de omstandigheid dat altijd rekening dient te worden gehouden met onvermijdbare geringe hoeveelheden verontreiniging van deze stoffen in het schoonmaakmiddel. De bedoelde producten vormen de meergenoemde K3-middelen. In het verleden werd in deze drukkerijen vaak gebruik gemaakt van toluen bevattende schoonmaakmiddelen, waarbij een aanzienlijke blootstelling

aan toluene optrad. Als gevolg van de bij dit artikellid gestelde grens, wordt bij de schoonmaakactiviteiten van bedrijfsruimten in deze drukkerijen een aanzienlijke reductie aan blootstelling aan zeer vluchtige organische stoffen bereikt.

Vooralsnog zijn bij dit artikel geen werkzaamheden aangewezen betreffende het gebruik van inkt met een hoog gehalte aan vluchtige organische stoffen bij het vervaardigen van illustratiedrukwerk. Lopend onderzoek zal moeten uitwijzen wat de stand van de techniek is voor toepassing van watergedragen inkt bij het illustratiedrukproces.

Artikel 4.32e Verpakkingsdiepdruk en flexodruk

Eerste lid. In dit artikellid zijn de met betrekking tot de flexodruk- en verpakkingsdiepdruktechniek gehanteerde begrippen lakkeren en lamineren of cacheren omschreven. Het betreft hier druktechnieken die worden toegepast voor het bedrukken van flexibele materialen zoals flexibele verpakkingen, aluminiumfolie en kunststoffolies.

Tweede lid. Dit lid omschrijft de met deze druktechnieken samenhangende werkzaamheden waarop de vervangingsplicht van toepassing is.

In de onderdelen a en b is vastgelegd dat de vervangingsplicht in verpakkingsdrukkerijen altijd van toepassing is voor werkzaamheden die worden uitgevoerd op een machine die niet is aangesloten op een afzuigstelsel. Voor reinigingswerkzaamheden zonder afzuiging is de vervangingsplicht evenzo van toepassing, tenzij deze werkzaamheden worden uitgevoerd in een afgesloten installatie of door een installatie die wordt afgezogen.

Op grond van de onderdelen c en d geldt deze vervangingsverplichting niet, indien de betreffende drukpersen zijn aangesloten op een installatie voor terugwinning of vernietiging van vluchtige organische stoffen, ook wel "naverbranders" genoemd. De reden voor deze uitzondering is, dat met de aanschaf van een dergelijke, op grond van de milieuwetgeving voorgeschreven installatie, een substantiële investering is gemoeid. Deze aanschaf had de werkgever zich kunnen besparen indien de werkzaamheden hadden kunnen worden uitgevoerd met producten die weinig vluchtige organische stoffen bevatten. De aanwezigheid van een dergelijke installatie wordt aldus beschouwd als een indicatie voor de onmogelijkheid in technische zin, om producten met weinig vluchtige organische stoffen toe te passen.

Voor de toepassing van deze regeling zullen bedrijven die met het oog op de bedoelde milieuwetgeving de aanschaf van een naverbrander hebben voorbereid, maar waarvan de installatie nog niet gereed is, worden beschouwd als bedrijven waarin de onderhavige werkzaamheden (reeds) plaatsvinden met behulp van een dergelijke installatie. Ten aanzien van deze bedrijven zal wat betreft de onderhavige werkzaamheden met inbegrip van de reinigingswerkzaamheden (zie onderdeel e), de vervangingsplicht derhalve evenmin van toepassing zijn.

In onderdeel c is bepaald dat de vervangingsplicht van toepassing op het lamineren en cacheren, ongeacht het materiaal dat wordt bewerkt, indien dit plaatsvindt met behulp van een lamineer- of cacheermachine die is aangesloten op (alleen) een afzuiginstallatie.

In onderdeel d is bepaald dat de vervangingsplicht van toepassing is op het drukken en lakkeren van papier en karton op een flexopers of een lakkeermachine die niet is aangesloten op een terugwin- of vernietigingsinstallatie. Mede gelet op de onderdelen a en b betekent dit dat de vervangingsplicht dus niet van toepassing is op het drukken (inclusief reinigingswerkzaamheden) met behulp van een diepdrukpers die is aangesloten op een afzuigstelsel, en het drukken en lakkeren van kunststof en aluminium met behulp van een flexopers of lakkeermachine die is aangesloten op een afzuigstelsel. De achtergrond van deze uitzondering houdt verband met de omstandigheid, dat uit technisch oogpunt het thans nog niet mogelijk is om inkt met een laag gehalte aan vluchtige organische stoffen toe te passen in de diepdruktechniek, of aan te brengen op kunststof- of metaalondergronden.

Op grond van het vorenstaande is de vervangingsplicht ten aanzien van de onderhavige drukkerijen dus

van toepassing op:

1. alle werkzaamheden met behulp van genoemde drukpersen en machines zonder dat er sprake is van een goede afzuiging (eventueel onderdeel vormend van de drukpers of de machine);
2. het cacheren of lamineren ongeacht het substraat, voor zover dit gebeurt op een cacheer- of lamineermachine die wel wordt afgezogen, maar niet is aangesloten op een naverbrander.
3. het drukken en lakkeren van papier en karton met behulp van een flexopers of lakkeermachine die wel wordt afgezogen, maar niet is aangesloten op een naverbrander;
4. de reinigingswerkzaamheden die verband houden met de werkzaamheden onder 1, 2 en 3, voor zover die werkzaamheden plaatsvinden in een niet-afgesloten installatie of drukpers of met behulp van een installatie of drukpers zonder afzuiging.

Derde lid. In dit lid wordt het maximumgehalte aan vluchtige organische stoffen vastgelegd die de vervangende producten als inkt, lakkeer- en lamineermiddelen, alsmede reinigingsmiddelen mogen bevatten, indien de werkzaamheden plaatsvinden met behulp van de in het tweede lid genoemde machines die niet zijn aangesloten op een afzuiginstallatie of naverbrander (zie de toelichting op het tweede lid). Door het gebruik van deze producten wordt voorkomen dat aanmerkelijke blootstelling aan vluchtige organische stoffen op de werkplek optreedt.

Vierde lid. Op grond van dit lid is de vervangingsplicht niet van toepassing op de werkzaamheden die zijn omschreven in de onderdelen c, d en e van het tweede lid, voor zover die werkzaamheden in verband kunnen worden gebracht met bijzondere eisen die aan de kwaliteit of bestendigheid van het vervaardigde product worden gesteld. Bij deze werkzaamheden moet onder meer worden gedacht aan het drukken met inkt die goudkleurige pigmenten bevat en om die reden nog niet kan voldoen aan het vereiste maximumgehalte aan vluchtige organische stoffen, als bedoeld in het derde lid. Door de sector wordt overigens verwacht dat meer dan 90% van de drukwerkzaamheden als bedoeld in de onderdelen c en d van genoemd artikellid, kunnen worden uitgevoerd met waterige producten die voldoen aan de in het derde lid genoemde maximumgehalte aan vluchtige organische stoffen, en dat in hooguit 10% van de situaties producten met hogere gehalten aan vluchtige organische stoffen niet kunnen worden vervangen.

De in het onderhavige lid aangeduide verhouding tussen het gewicht van de vluchtige organische stoffen van de producten die worden gebruikt bij de werkzaamheden als bedoeld in de genoemde onderdelen met inbegrip van de reinigingswerkzaamheden, en het gewicht van de vaste stof die bij de werkzaamheden als bedoeld in die onderdelen, wordt opgebracht, vormt de begrenzing aan de ruimte die de uitzondering biedt. Door middel van een beleidsregel zal worden vastgelegd op welke wijze de genoemde begrenzing dient te worden berekend.

De consequenties van het derde en vierde lid kort samengevat, zijn:

- Bij drukken, lakkeren, lamineren en cacheren waarbij de machines *niet* zijn aangesloten op een afzuigstelsel mag uitsluitend worden gedrukt met inkt die maximaal 50 gram vluchtige organische stoffen per kilo bevatten;
- Bij het *flexodrukken* en lakkeren van *papier of karton* en bij lamineren en cacheren *op alle materiaalsoorten* waarbij de machines zijn aangesloten op een afzuigstelsel maar niet op een naverbrander, mag in uitzonderingsgevallen (in de praktijk zal dit maximaal ongeveer 10% van de werkzaamheden zijn) nog gebruikt gemaakt worden van inkt die rijk zijn aan vluchtige organische stoffen. Verreweg het meeste drukwerk moet dus met inkt gedrukt worden met maximaal 50 gram vluchtige organische stoffen per kilo;
- Bij het flexodrukken en lakkeren op materialen anders dan papier of karton is de vervangingsplicht niet van toepassing, mits de machines zijn aangesloten op een afzuigstelsel;
- Bij het werken met een *diepdrukpers* die is aangesloten op een afzuigstelsel is, ongeacht het materiaal dat bewerkt wordt, de vervangingsplicht niet van toepassing.

- Bij drukken, lakkeren, lamineren en cacheren waarbij de machines zijn aangesloten op een naverbrander is de vervangingsplicht niet van toepassing.
- Als de vervangingsplicht geldt voor inktten, geldt deze ook voor andere producten die bij die werkzaamheden worden gebruikt, inclusief de reinigingsmiddelen.

Artikel 4.32f Herstellen autoschade

Eerste lid. In het eerste lid zijn de verschillende voertuigen omschreven waarop de vervangingsplichtige werkzaamheden als bedoeld in het tweede lid van dit artikel, voor de autoschadeherstelbranche van toepassing zijn. Met betrekking tot de definities is uit een oogpunt van uniformiteit aangesloten bij de omschrijvingen van de Wet op de motorrijtuigenbelasting 1994 en de Wet goederenvervoer over de weg. Het betreft personenauto's, bestelauto's, motorrijwielen, autobussen, kampeerauto's en vrachtauto's, inclusief aanhangwagens en opleggers. De regeling heeft nog geen betrekking op voertuigen als landbouwwerktuigen, kranen, grondverzetmachines, enzovoorts.

Tweede lid. De in dit lid omschreven werkzaamheden hebben betrekking op het herstel van carrosserieschade en lakschade alsmede het vernieuwen van laklagen (overspuiten) van genoemde motorrijtuigen of delen daarvan. De onderhavige regeling heeft geen betrekking op werkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van de vervaardiging van nieuwe motorrijtuigen. Wat betreft de omschrijving van de bij deze werkzaamheden gebruikte producten is aangesloten bij de benamingen die in deze sector gangbaar zijn:

spuitenreinigers: producten bedoeld voor het reinigen van spuiten en ander gereedschap;

oppervlaktereinigers: producten om te behandelen oppervlakken schoon te maken (verwijderen van stof, vet en vuil)

washprimers: etsende grondverf voor hechting op metalen;

primer: niet etsende grondverf voor hechting op metalen en kunststof;

primer -surfacer (1- of 2-componenten): vullende, goed schuurbare grondverf voor alle ondergronden;

sealer: hechtlaag bedoeld voor onbekende ondergronden

1-laags aflaksysteem en chassiscoating: unikleur- of monokleur aflak, waarover geen blanke laklaag behoeft te worden aangebracht;

2-laags aflaksysteem: aflaksysteem waarbij over de basiskleurlaag een blanke lak wordt aangebracht;

speciale producten: groep van producten bedoeld voor speciale toepassingen zoals het spuiten van motorfietsen, speciale designkleuren, moeilijk hechtende ondergronden en verschillende additieven om speciale effecten te bereiken (zie ook bijlage VIIIA);

overige producten: polijst- en poetsmiddelen, vulmiddelen, katten, lijmen en plamuren.

Gelet op de technische beperkingen die er thans nog zijn voor de vervanging van genoemde producten voor de toepassing in de carrosseriebouw en dergelijke, beperkt de vervangingsplicht zich vooralsnog tot de genoemde motorrijtuigen.

Op grond van onderdeel b is de vervangingsplicht mede van toepassing op het reinigen (ontvetten) van onderdelen van de onder a bedoelde motorvoertuigen, alsmede op het reinigen van de daarbij gebruikte apparatuur zoals spatels en verfspuiten.

Derde lid. Op grond van dit lid is de vervangingsplicht niet van toepassing op alle bij het tweede lid aangewezen schadeherstelwerkzaamheden voor zover deze worden verricht aan motorvoertuigen die zijn gebouwd vóór 1970. Het betreft hier de zogenoemde klassiekers en oldtimers. Op deze voertuigen zijn laksystemen aangebracht die vanwege technische redenen dan wel om redenen van authenticiteit niet kunnen worden vervangen door modernere producten die een laag gehalte aan vluchtige

organische stoffen bevatten;

Vierde lid. De bij dit lid aangewezen vervangende producten zijn met het oog op de inzichtelijkheid opgenomen in bijlage VIIIA bij de regeling. In deze bijlage zijn met betrekking tot de producten die bij de in het tweede lid aangewezen werkzaamheden mogen worden gebruikt, de maximumgehalten aan vluchtige organische stoffen vastgesteld. De maximumgehalten komen overeen met die zoals neergelegd in de zogenoemde CEPE-richtlijn.

Op grond van het op de Wet milieubeheer gebaseerde Besluit inrichtingen voor motorvoertuigen milieubeheer, Stb. 2000, 262, dat in werking treedt op 1 oktober 2000 worden beperkingen gesteld aan de emissie van vluchtige organische stoffen naar het milieu. Gelet op het complementaire karakter van het bedoelde besluit en onderhavige regeling treedt dit artikel eveneens in werking per 1 oktober 2000.

Onderdeel C

Artikel 4.32g

Zoals in het algemeen deel van de toelichting met betrekking tot de notificatie van de onderhavige regeling reeds is aangegeven beoogt het onderhavige artikel het vrije verkeer van goederen zoals dit is neergelegd in de artikelen 28-30 van het EG-Verdrag. Als gevolg van de in de onderhavige regeling vervatte uitbreiding van de vervangingsplicht, is het betreffende artikel niet alleen aangevuld doch tevens vernummerd (zie ook onderdeel A).

Artikel II

In dit artikel is de inwerkingtredingsdatum ten aanzien van de verschillende onderdelen van deze regeling bepaald.

Op grond van onderdeel a is de inwerkingtreding van artikel 4.32b, eerste lid, onder a, en tweede lid, wat betreft drukwerkzaamheden in de offsetdruk, ten aanzien van rotatie-offsetpersen die voor het eerst in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 1985, vastgesteld op 1 januari 2003. Thans is nog niet geheel zeker of het voorgeschreven maximum gehalte aan isopropylalcohol of andere mono-alcoholen op die datum realiseerbaar is. In de loop van 2002 zal in overleg met sociale partners in de grafische sector worden gezien of bijstelling noodzakelijk is.

Op grond van onderdeel b is de inwerkingtreding van artikel 4.32c, eerste lid, onder b, en derde lid, vastgesteld op 1 januari 2002 om zeefdrukkerijen in de gelegenheid te stellen om te schakelen naar oplosmiddelarme, watergedragen inkten bij de bedoelde werkzaamheden.

Op grond van onderdeel c is de inwerkingtreding van artikel 4.32f vastgesteld op 1 oktober 2000, waarmee wordt aangesloten bij de datum van inwerkingtreding van het op de Wet milieubeheer gebaseerde Besluit inrichtingen voor motorvoertuigen milieubeheer.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(J. F. Hoogervorst)

Bijlage VIII A

behorend bij artikel 4.32f, tweede lid, onder a en vierde lid

Maximale hoeveelheid vluchtige organische stoffen (VOS) in producten toegestaan bij het herstellen van lakschade of het vernieuwen van laklagen op onderdelen van motorrijtuigen.

GROEPEN	VOS ⁵ in het gebruiks-/spuitklare mengsel
Sputtenreinigers	850 gr/liter
Oppervlaktereinigers	200 gr/liter
Washprimers	780 gr/liter
Primer surfacer - 1 of 2 component	540 gr/liter
Sealer	540 gr/liter
1-laags aflakstelsel en chassiscoating	420 gr/liter
2-laags aflakstelsel bestaande uit: basiskleurlak en blanke lak	420 gr/liter ⁶
Speciale producten ⁷	840 gr/liter

⁵ Het VOS-gehalte is bepaald conform de methodiek ASTM – D 3960-96 voor gebruiksklare mengsels.

⁶ Het gemiddelde wordt bepaald door het VOS-gehalte per laag te hanteren in de formule $\frac{a.L1 + b.L2}{a + b}$

Dit gemiddelde is gelijk aan of minder dan 420 gram/liter spuitklaar product. Hierbij is L1 het VOS-gehalte van de basiskleurlaag en L2 het VOS-gehalte van de blanke lak, waarbij a en b staan voor de aangemaakte hoeveelheid in gram van resp. L1 en L2. De hoeveelheden hebben betrekking op spuitklare producten en géén van de lagen mag méér VOS bevatten dan 480 gr/liter.

⁷ Speciale producten zijn bedoeld voor speciale behandelingen (zoals bijvoorbeeld motorfietskleuren en speciale designkleuren waar inkten voor worden gebruikt die niet met een gewone basecoat gemaakt kunnen worden) en speciale toepassingen (bijvoorbeeld moeilijk hechtende ondergronden). Deze groep producten betreft ook additieven die worden toegevoegd aan bestaande producten om speciale effecten te realiseren zoals ruwheid, mattering, etc. Dit betekent dat producten waar deze specifieke additieven aan zijn toegevoegd het maximum gehalte aan VOS/liter van dat product kunnen overschrijden. Speciale reinigers (siliconen, lakverwijdering) zijn toegevoegd omdat zij niet onder de aangegeven spuitreinigers en oppervlaktereinigers vallen.

De groep speciale producten bevat elastificeermiddelen, (ver)harders, versnellers/activeerders, vertragers, matteringsmiddelen, structuurmiddelen, effectmiddelen, antisoliconen, basisverf en inkt ten behoeve van speciale kleuren (design), matte lak, hechtprimer voor speciale kunststof- of metaalondergronden (waar geen gewone (wash)primer gebruikt kan worden), spuitbussen, uitspuitverdunder, kunststofreiniger, siliconenverwijderaar en lakverwijderaar.

Overige producten⁸

150 gr/liter

⁸ Overige producten zijn: polijst- en poetsmiddelen, vulmiddelen, kittens, lijmen en plamuren.

Arbeidsinspectie

PROJECTVERSLAG

Inspecties “Werkplaatsen Defensie”

Juni 2008

Colofon

Arbeidsinspectie, Den Haag	juni 2008
Projectnummer	A832
Looptijd Project	september – december 2007
Inspectieonderwerpen	Gevaarlijke stoffen (arbeidshygiëne en chemische veiligheid)
AI-Bedrijfstakdirectie	Dienstverlening
Manager strategie	
Landelijk projectleider	
Landelijk Projectsecretaris	
Correspondentieadres	Arbeidsinspectie, kantoor Den Haag T.a.v. Postbus 90801 2509 LV Den Haag

INHOUDSOPGAVE

0. Colofon	2
1. Voorwoord	4
2. Samenvatting	5
3. Aanleiding en uitgangspunten van het inspectieproject	6
3.1 Aanleiding.....	6
4.1 Opzet van het project en aantal locaties.....	8

1. Voorwoord

In de werkplaatsen van Defensie vindt onderhoud en keuring van rijdend materieel plaats. Werknemers kunnen worden blootgesteld aan risico's van het werken met machines, fysieke belasting, geluid en gevaarlijke stoffen. Inspecties bij vergelijkbare garages en werkplaatsen in het beroepsgoederenvervoer hebben nogal wat overtredingen opgeleverd.

Om meer te weten te komen van de problematiek en de organisatie zijn eerst oriënterende bezoeken aan de werkplaatsen gebracht. Uit die bezoeken bleek al dat defensie de arbo-problematiek op de meeste onderwerpen goed op orde heeft.

Alleen het werken met gevaarlijke stoffen kende enkele bijzondere aandachtspunten. De inspecties hebben zich dan ook alleen op dit onderwerp gericht. In 14 van de 20 geïnspecteerde werkplaatsen bleken op het gebied van arbeidshygiëne en chemische veiligheid tekortkomingen aanwezig. Echte misstanden zijn echter niet aangetroffen.

De resultaten zullen ter kennis worden gebracht van defensie en de betrokken vakorganisaties. Behalve de gebruikelijke zgn. hercontroles lijkt op dit moment geen aanleiding aanwezig om na verloop van tijd opnieuw in de werkplaatsen te inspecteren. Wel blijft de Arbeidsinspectie via een periodiek overleg in contact met Defensie om de vinger aan de pols te houden.

Den Haag, juni 2008

De Algemeen Directeur van de Arbeidsinspectie

Dr.

2. Samenvatting

De Arbeidsinspectie inspecteerde van september tot en met december 2007 in werkplaatsen van Defensie. Aanleiding waren eerdere inspecties in vergelijkbare garages en werkplaatsen van het beroepsgoederenvervoer. Gelet op de resultaten van deze inspecties leek het opportuun om bij Defensie eveneens in werkplaatsen te inspecteren op het veilig werken met machines, fysieke belasting, gevaarlijke stoffen en geluid. In de werkplaatsen vindt onderhoud en keuring van rijdend materieel plaats.

Eerst zijn verkenningen uitgevoerd om ter plaatse een inzicht te krijgen in de problematiek, zicht te krijgen op de plaats van de werkplaatsen in de organisatie en de manier waarop de werkplaatsen zijn ingericht. Bij de meeste van deze verkenningen was ook de Vrom-inspectie aanwezig. De Vrom-inspectie inspecteert regelmatig in de werkplaatsen op de verstrekte milieuvergunningen

De resultaten van de verkenningen gaven over het algemeen een positief beeld van de situatie. Buiten enkele incidenten bleek defensie de arbo-problematiek rondom het veilig werken met machines, de fysieke belasting en het geluid goed op orde te hebben.

Alleen op het terrein van de gevaarlijke stoffen (arbeidshygiëne en chemische veiligheid) bleken specifieke aandachtspunten aanwezig.

Naar aanleiding van de verkenningen zijn enkele tekortkomingen rondom veiligheid, fysieke belasting en geluid naar de betrokken locaties teruggekoppeld, met het verzoek om een en ander in orde te brengen. In een algemene brief aan defensie is aandacht gevraagd voor toepassing van de zgn. bandenkooi, ter voorkoming van letsel bij het onder druk brengen van banden. Op alle locaties waar een bandenkooi aanwezig was voldeed deze niet aan de eisen welke nu aan een bandenkooi worden gesteld.

De inspecties naar de toepassing van gevaarlijke stoffen zijn uitgevoerd bij 20 werkplaatsen. Aanvankelijk zouden de Arbeidsinspectie en Vrom-inspectie gezamenlijk inspecteren, maar op verzoek van Defensie zijn de inspecties afzonderlijk uitgevoerd. Defensie ervoer de gezamenlijke bezoeken als te belastend voor de organisatie en ook de inspecteurs van beide inspecties hadden vraagtekens bij de effectiviteit van de gezamenlijke bezoeken.

Doel van de inspecties was om de wetsnaleving bij Defensie ten aanzien van gevaarlijke stoffen te bevorderen. De uitkomsten zullen met Defensie worden geëvalueerd om ook naar de toekomst toe de aandacht voor de risico's van omgang met gevaarlijke stoffen te borgen.

Van de 20 geïnspecteerde werkplaatsen zijn bij 14 werkplaatsen in totaal 29 tekortkomingen vastgesteld. De meeste tekortkomingen hebben betrekking op maatregelen om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen te verminderen en ongewilde gebeurtenissen met gevaarlijke stoffen te voorkomen. De tekortkomingen waren in het algemeen niet ernstig van aard en hebben in het merendeel geleid tot het geven van een waarschuwing.

Uit zowel de verkennende bezoeken als de inspecties bleek dat Defensie goed omgaat met de arbo-problematiek in de werkplaatsen. Er is dan ook op dit moment geen aanleiding om in de komende jaren opnieuw in de werkplaatsen inspecties uit te voeren, behoudens uiteraard de zgn. hercontroles om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven. Wel zal de Arbeidsinspectie via een periodiek overleg in contact blijven met Defensie om de vinger aan de pols te houden.

3. Aanleiding en uitgangspunten van het inspectieproject

3.1 Aanleiding

Aanleiding om bij de werkplaatsen van Defensie (Marine, Luchtmacht en Landmacht) te inspecteren is een analyse van de arborisico's die zich binnen de werkplaatsen kunnen voordoen. Potentiële risico's liggen op het vlak van het werken met machines, fysieke belasting, gevaarlijke stoffen en geluid.

Soortgelijke projecten waren uitgevoerd bij garagebedrijven (2004) en werkplaatsen in het beroepsgoederenvervoer (2005). De resultaten waren zodanig dat het opportuun leek om ook in werkplaatsen bij Defensie inspecties uit te voeren. Het beeld bij de garages was dat meer aandacht nodig is voor veiligheidsmaatregelen bij gebruik van een arbeidsmiddel, waarbij te denken valt aan hefbruggen, acetyleenapparatuur en balanceerapparaten. Ook de afscherming van bewegende delen leverde overtredingen op. Verder kan het keuren, beproeven en onderhouden beter.

In de werkplaatsen bij het goederenvervoer lagen de voornaamste risico's op het vlak van de veiligheid van de arbeidsmiddelen (hefbruggen, smeerkuilen, machines), bandenkooi, afzuiging, gebruik arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen.

In eerdere projecten bij Defensie (2001) zijn de werkplaatsen niet specifiek in de inspecties meegenomen.

De inspecties waren gericht op werkplaatsen waar groot en klein onderhoud plaatsvindt aan materieel en aanverwante afdelingen. Werkplaatsen voor vervaardiging en opslag van munitie zijn buiten beschouwing gebleven. Deze werkplaatsen worden geïnspecteerd door de directie Major Hazard Control (MHC) van de Arbeidsinspectie (AI). Met MHC heeft afstemming plaatsgevonden.

Omdat de werkplaatsen bij Defensie een redelijk onbekend terrein waren voor de arbeidsinspectie zijn in het voorjaar van 2007 eerst in overleg met defensie verkenningen uitgevoerd. Doel van de verkenningen was een inzicht te krijgen in de problematiek op de verschillende onderwerpen en bovendien inzicht te krijgen in de plaats van de werkplaatsen in de organisatie van Defensie en de manier waarop de werkplaatsen zijn ingericht. Op grond van deze informatie zou de aanpak van de inspecties nadere vorm moeten krijgen.

3.2 Resultaten van verkennende bezoeken

Als gevolg van een reorganisatie bij Defensie bleken de grote werkplaatsen niet meer georganiseerd binnen de verschillende krijgsmachtonderdelen, maar te zijn gecentraliseerd in de Defensie Materieel Organisatie (DMO). De kleinere werkplaatsen (voor het kleine onderhoud) vallen nog wel onder de verschillende operationele onderdelen Landmacht, Luchtmacht en Marine.

In totaal zijn op acht locaties verkenningen uitgevoerd (er zijn locaties bij waar meerdere werkplaatsen aanwezig zijn).¹ Bij enkele verkenningen waren ook inspecteurs aanwezig van de Vrom-inspectie (VI). VI controleert (jaarlijks) milieuvergunningen (gevaarlijke stoffen) bij Defensie en had eveneens in het najaar inspecties gepland.

De resultaten van de verkenningen waren aanleiding voor een nadere bezinning op de inrichting van de inspecties. Zij gaven in tegenstelling tot de resultaten van eerdere projecten in garages en het beroepsgoederenvervoer een positief beeld van de situatie. Buiten enkele incidenten was

¹ Behorend tot de Directie Defensie Materieel Organisatie bij het marinebedrijf Den Helder, de vliegbasis Woensdrecht en het instandhoudingsbedrijf Leusden (IBL, landmacht). Behorend tot de operationele onderdelen bij Heli onderhoudswerkplaats De Kooij (marine), de vliegbasis Leeuwarden, de vliegbasis Gilze Rijen, de Luchtmobiel Schaarsbergen (Oranje Kazerne) (landmacht) en de Lnt Tonnet Kazerne 't Harde (landmacht)

de zaak op de onderwerpen veiligheid, geluid en fysieke belasting goed geregeld. Op grond van de resultaten van de verkenningen is dan ook besloten om naar deze onderwerpen geen inspecties uit te voeren. Alleen op het onderwerp gevaarlijke stoffen (zowel arbeidshygiëne als chemische veiligheid) bleken de nodige aandachtspunten aanwezig. De inspecties zijn dan ook alleen op dit onderwerp gericht.

De resultaten van de verkenningen zijn teruggekoppeld naar de Bestuursstaf Hoofddirectie Personeel/DPB van het Ministerie in Den Haag, waar de central arbo-unit is gevestigd, en naar de verschillende locaties, waarbij de verwachting is uitgesproken dat deze locaties aan de slag gaan met de incidentele tekortkomingen. Tijdens de verkenningen bleek al de bereidheid van Defensie om de incidentele tekortkomingen op orde te brengen.

In zijn algemeenheid is bij de centrale arbo-unit in Den Haag aandacht gevraagd voor de toepassing van de zgn. bandenkooi. Tijdens de verkenningen is vastgesteld dat de bandenkooi die Defensie gebruikt van een verouderd type is die niet voldoet aan de eisen. Een band van een bedrijfswagen die tijdens het oppompen uit elkaar klapt, verandert in een levensgevaarlijk projectiel. Vooral de luchtdruk kan, naast eventuele losschietende ringen, zwaar letsel toebrengen. Door middel van de bandenkooi kan dit risico worden teruggebracht. Aan Defensie is de nodige informatie verstrekt over de toepassing van de bandenkooi en de wijze waarop de risico's op ernstig letsel kunnen worden voorkomen. Signalen uit de praktijk wijzen er op dat Defensie actief is met het invoeren van de bandenkooi dan wel het vervangen van de bandenkooien die niet meer voldoen aan de moderne eisen.

3.3 Arboconvenant

De positieve indruk, die in de verkenningen is verkregen op het onderwerp fysieke belasting, is waarschijnlijk te danken aan het arboconvenant, dat in april 2002 voor defensie in werking is getreden.

Doelstelling van het convenant was het verbreden en verspreiden van kennis van fysieke belasting (erkennen), het krijgen van inzicht in de fysieke belasting (herkennen), de beheersing van dit arbeidsrisico en uiteindelijk het realiseren van een afname van de fysieke belasting voor het personeel door het treffen van verscheidene maatregelen (terugdringen). Bij de Koninklijke Landmacht, Luchtmacht en Marine zijn ook na afloop van het convenant specifieke financiële middelen gereserveerd voor het terugdringen van fysieke belasting.

Tijdens de looptijd van het convenant is aandacht besteed aan het toepassen van mechanische hulpmiddelen en betere materialen, met als doel de verlichting van de werkzaamheden. Voor op- en neerlaten van brugonderdelen zou de landmacht een mechanisch systeem aanschaffen. De einddatum van het convenant was april 2005.

In februari 2006 is er een rapport 'Eindevaluatie Arboconvenant Fysieke Belasting Defensie' verschenen. Het arboconvenant heeft een groot aantal zichtbare best practices opgeleverd. De best practices hebben allen betrekking op aanpassingen in materieel. Defensiebreed wordt de invoering van de verdiepende RI&E en de ontwikkeling van een defensiebrede arbo-site als best practice beschouwd.

3.4 Doelstelling

Doel van de inspecties was om de wetsnaleving bij defensie ten aanzien van gevaarlijke stoffen te bevorderen. De uitkomsten zullen met defensie worden geëvalueerd om ook naar de toekomst toe de aandacht voor de risico's van omgang met gevaarlijke stoffen te borgen.

3.5 Samenwerking met Vrom-inspectie

VI inspecteert jaarlijks op basis van milieuvergunningen in een geselecteerd aantal werkplaatsen van Defensie op milieugevaarlijke stoffen. Zoals eerder vermeld zijn in overleg met de projectleider van VI inspecteurs van VI meegegaan met een aantal verkenningen.

Met de projectleider van VI was tevens de afspraak gemaakt om gezamenlijke inspecties uit te voeren. Echter, Defensie gaf in een terugkoppeling van haar ervaringen met de verkenningen aan een voorkeur te hebben voor afzonderlijke inspecties van VI en AI. Het gezamenlijk uitvoeren van de verkennende bezoeken is ook door zowel AI als VI niet als optimaal ervaren, omdat de specifieke interessegebieden nogal verschillen. Voor Defensie was het hierdoor "lastig" om zowel de AI als de VI tegelijkertijd te woord te staan. Daarnaast zijn de milieu- en arbodeskundigen bij Defensie vaak verschillende personen waardoor het praktisch en organisatorisch beter uitvoerbaar is als de bezoeken gescheiden plaatsvinden.

In overleg met de projectleider van VI zijn de inspecties dan ook afzonderlijk uitgevoerd, met het voornemen om bij voorkeur niet op dezelfde locaties inspecties uit te voeren.

Wel bood VI aan om in de toekomst bij de AI knelpunten te signaleren, die zij mogelijk aantreft bij haar inspecties en raakvlakken hebben met arbeidsomstandigheden.

4. Omvang en opzet

4.1 Opzet van het project en aantal locaties

Afgesproken is om de inspecties op een beperkt aantal locaties van ongeveer 20 uit voeren. De inspecties zouden vooral worden gericht op de werkplaatsen bij de Landmacht en Marine, waar tijdens de verkenningen de voornaamste knelpunten zijn aangetroffen.

De inspecties zijn gepland in vijf regio's. Regio Rotterdam is niet in de planning opgenomen. M.b.t. handhaving is gebruik gemaakt van de standaardinstrumenten conform het handhavingsbeleid.

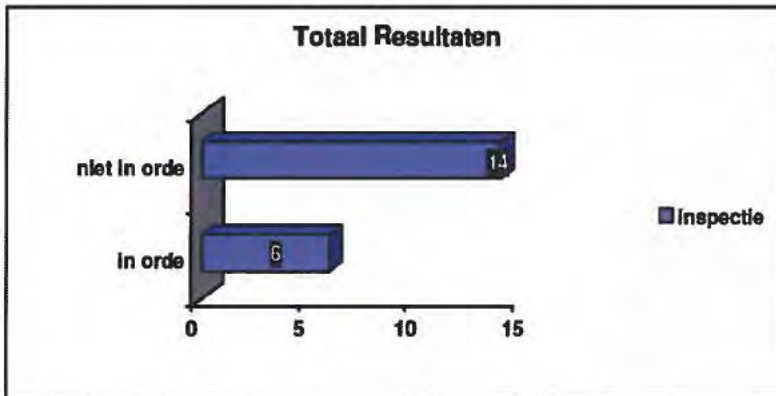
De resultaten van de verkenningen en van de inspecties kunnen als representatief worden beschouwd voor de toepassing van gevaarlijke stoffen in werkplaatsen van defensie.

4.2 Overleg en Publiciteit

In een brief zijn de inspecties bij de doelgroep aangekondigd. Daarnaast vond afstemming plaats met verschillende geledingen van defensie en zijn contacten gelegd met respectievelijk het Ambtenarencentrum, ABVAKABO/FNV, CNV-Publieke Zaken en CMHF. Tevens is de convenanten-onderhandelaar van de directie Arbo bij de voorbereidingen betrokken en vond afstemming plaats met de VI en de directie MHC.

5. Inspectieresultaten

Figuur 1 Aantal locaties in orde en niet in orde

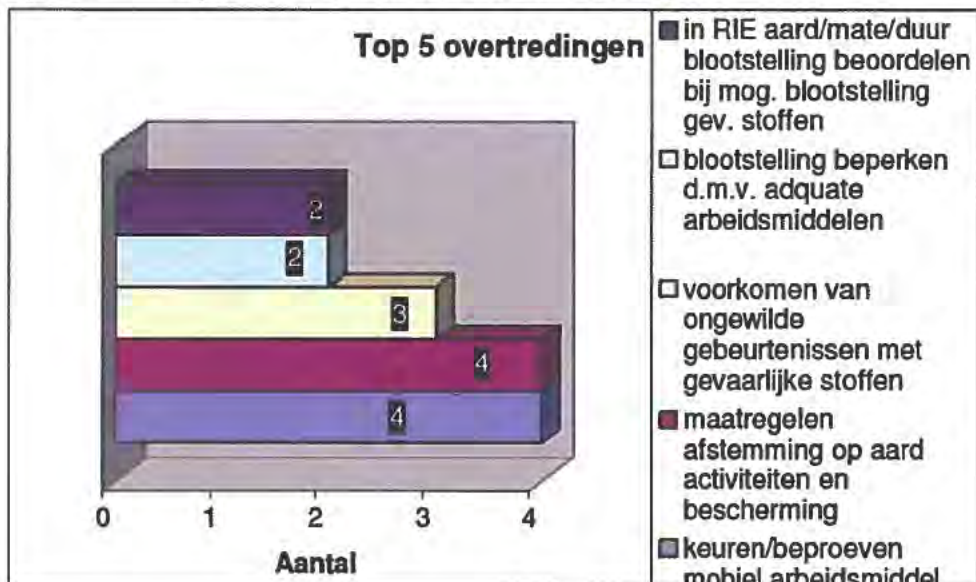
In totaal zijn 20 werkplaatsen geïnspecteerd². Bij 6 werkplaatsen zijn geen tekortkomingen vastgesteld. Bij 14 werkplaatsen zijn 13 waarschuwingen uitgeschreven en zijn 3 eisen gesteld. In deze waarschuwingen en eisen zijn in totaal 29 overtredingen vastgelegd.

Voorbeelden van werkplaatsen

² 15 bij de landmacht, 2 bij de marine, 2 bij de marechaussee, 1 bij de luchtmacht

Figuur 2 Vijf meest voorkomende Arbo overtredingen :

In figuur 2 is aangegeven op welke inspectiepunten de meeste overtredingen zijn aangetroffen. 8 van de 29 overtredingen hebben betrekking op maatregelen om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen te verminderen (bv. blootstelling aan uitstoot van DME) en ongewilde gebeurtenissen met gevaarlijke stoffen te voorkomen (bv. zorgvuldig omgaan met licht ontvlambare stoffen).

De overtredingen hadden o.a. betrekking op het gebruik van vluchtige organische stoffen in spuitcabines in een tectyleerwerkplaats, opslag van vloeistoffen boven een lekbak die een chemische reactie kunnen veroorzaken indien zij (ongewild) met elkaar in aanraking komen bij calamiteit (brand e.d.), DME-uitstoot bij rupsvoertuigen waar onvoldoende maatregelen tegen blootstelling waren getroffen³ en latex handschoenen, te vervangen door latexarme of latexvrije handschoenen om huidallergie te voorkomen.

Verder zijn ongewenste situaties aangetroffen zoals vluchtroutes, die deels geblokkeerd waren in verband met ruimtegebrek, niet geschikte persoonlijke beschermingsmiddelen tegen lasrook, onvoldoende onderhoud en keuring van machines en bleek aanpassing nodig van de risico-inventarisatie- en evaluatie ten aanzien van machines. In een enkel geval ontbrak het aan goede voorlichting over en toezicht op het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Impregneren van kleding met permethrine.

Tijdens de voorbereidingen van de inspecties is door de Vrom-inspectie gewezen op de risico's die men loopt bij het impregneren van kleding. Aanleiding om samen met VI een impregneersessie mee te maken. De kleding wordt geïmpregneerd om te voorkomen dat tijdens oefeningen ongedierte door de kleding dringt en op de huid terecht komt. De werkwijze die werd gevolgd riep vragen op van arbeidshygiënische aard en t.a.v. voorlichting en onderricht. Er

³ Wat opviel is dat voor alle wielvoertuigen opsteekfilters aanwezig waren, maar niet voor rupsvoertuigen.

waren zoveel momenten van blootstelling aan permethrine en terpentine dat maatregelen noodzakelijk waren en een blootstellingsbeoordeling noodzakelijk. De tekortkomingen bij het werken met permethrine heeft Defensie intussen verholpen. De werkzaamheden vinden alsnog plaats conform de uitgangspunten van de Arbeidsomstandighedenwet.

Bezig met permethrine

6. Conclusie en follow up

6.1. Conclusie

Uit de verkenningen en inspecties blijkt dat Defensie in de werkplaatsen goed omgaat met de arbo-problematiek. Alleen voor wat betreft de opslag en toepassing van gevaarlijke stoffen bleken nog specifieke aandachtspunten aanwezig. Misstanden zijn echter niet aangetroffen. De indruk is dat Defensie de zaken, zoals aangegeven door de Arbeidsinspectie, goed heeft opgepakt.

6.2. Follow up

De resultaten zullen ter kennis worden gebracht van defensie en de betrokken vakorganisaties. De resultaten van zowel de verkenningen als de inspecties geven op dit moment geen aanleiding om na verloop van tijd opnieuw in de werkplaatsen te inspecteren. Wel zal de Arbeidsinspectie via een periodiek overleg in contact blijven met Defensie om de vinger aan de pols te houden.

Arbeidsinspectie

	<p>Postbus 90801 2509 LV Den Haag</p> <p>www.arbeidsinspectie.nl</p> <p>Vormgeving en productie: Facilair Bedrijf Grafimedia & Post</p> <p>De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid</p>
--	--

Met andere woorden:

Worden er aan de gebruikte coatings additieven toegevoegd om het gewenste effect te bereiken (infrarood, resistentiestrijdgassen), dan vallen de coatings onder de speciale producten.

Is dit het geval kunt u dit dan nader onderbouwen, waarbij ik denk aan de adviezen van de verfleverancier, verwijzing naar normen, testresultaten.

Samenvattend betekent dit dat als er geen additieven aan de coatings zijn toegevoegd u gehouden bent aan het gestelde in mijn brief van 19 december 2007.

Gelet op bovenstaande verleen ik u uitstel van de termijn voor de nadere onderbouwing tot 1 juli 2008.

Met vriendelijke groet,

Inspecteur van de Arbeidsinspectie
Kantoor Arnhem

Arbeidsinspectie

Kantoor Arnhem
Directie Dienstverlening

MIN DEF LANDM. 300 MATDBAT
T.a.v. luitenant-kolonel
Ir.
POSTBUS 3003
3800 DA AMERSFOORT
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Postbus 9018
6800 DX ARNHEM
Nederland
Telefoon +31 (0)26 3557 111
Fax +31 (0)26 4424046

Contactpersoon
Doorkiesnummer 026-355
Uw kenmerk 2008075842
Onderwerp overtredingen matloggroep

Ons kenmerk A832/11/04
Datum 15-12-2008

Geachte luitenant-kolonel,

Op grond van de ontvangen brief heb ik over de wijze en binnen welke termijn Defensie de nog openstaande overtreding gaat opheffen, dit naar een hoger niveau getild.

In mijn brief van 2 juni 2008 met kenmerk A832/11/02 heb ik u reeds laten weten dat de overtredingen 1 t/m 4 waren opgeheven.

De overtreding onder 5 blijft bestaan maar daar zal u niet meer over worden aangesproken zolang er geen overeenstemming is bereikt op landelijk niveau.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID,
namens deze,
de teamleider Dienstverlening, kantoor Arnhem,

Ministerie Van Defensie "Vliegekamp De Kooy"
T.a.v. de directie, Commandore
Postbus 49
5120 AA RIJEN

Postbus 58366
1040 HJ AMSTERDAM
Nederland
Telefoon +31 (0)20 5812 612
Fax +31 (0)20 6864703

Contactpersoon
Doorkiesnummer 020-581

Ons kenmerk 500800084/01
Datum 16-12-2008

Onderwerp Waarschuwing Arbo

Geachte heer ,

Op woensdag 24 september 2008 en maandag 24 november 2008 hebben mevrouw inspecteur, en de heer Ing. , specialist Arbeidshygiëne en chemische veiligheid, een inspectie uitgevoerd op de arbeidsplaats Vliegekamp De Kooy aan de Rijksweg 20 te Den Helder.

Hierbij is nagegaan of aan een aantal wettelijke bepalingen op het gebied van arbeidsomstandigheden werd voldaan.

Tijdens deze inspecties is er gesproken met de heer , de heer , de heer , de heer , de heer en mevrouw .

Diverse documenten betreffende de werkzaamheden in de Aircraft Repair Box zijn overhandigd waaronder: TNO- rapport advies vermindering blootstelling tijdens verfspuiten.

Uit de gesprekken, documentatie en rondgang hebben de inspecteur en de specialist geconstateerd dat de voorzieningen om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk te beperken in de Aircraft Repair Box ontoereikend zijn.

In deze ruimte worden onder andere helikopteronderdelen gespoten, die niet in de daartoe ingerichte spuitruimte passen.

Gebleken is dat de werknemers bij spuitwerkzaamheden worden blootgesteld aan een hoge concentratie chroom (VI)- verbindingen, een genotoxisch carcinogene stof.

Uit onderzoek is gebleken dat de aanwezige ventilatiesysteem en afzuigsystemen niet adequaat functioneren. Verfnevel wordt daardoor onvoldoende effectief afgezogen. Door de luchtbeweging ontstaat turbulentie met als gevolg dat het verfnevel door de gehele ruimte wordt verspreid.

Daarnaast is het niet duidelijk of de ruimte volgens de ATEX normen is ingericht.

Geconcludeerd kan worden dat de Aircraft Repair Box onvoldoende is toegerust voor de spuitwerkzaamheden. *Dit is een onwenselijke situatie.*

De volgende overtreding is geconstateerd:

1. **Voorkomen of beperken van blootstelling**

De werkgever heeft verzuimd zodanige technische en organisatorische maatregelen te nemen, dat de blootstelling van werknemers aan kankerverwekkende of mutagene stoffen tot een zolaag mogelijk niveau onder de grenswaarde is teruggebracht.

Dit is een overtreding van artikel 4.18 van het Arbeidsomstandighedenbesluit.

U dient zodanige maatregelen te treffen dat de werknemers bij spuitwerkzaamheden zo min mogelijk worden blootgesteld aan genotoxische carcinogene stoffen.

De wetstekst van de overtreden bepaling vindt u in de bijlage.

De overtreding moet binnen een termijn van 7 maanden na de hiervoor genoemde inspectiedatum zijn opgeheven.

Hierop kan controle plaatsvinden. Als de overtreding dan niet is opgeheven, kan de inspecteur een boeterapport opmaken.

De Arbeidsinspectie gaat er van uit dat u uw medezeggenschapsorgaan en de belanghebbende werknemers op de hoogte stelt van deze brief.

Indien u schriftelijk wilt reageren, wordt u verzocht het kenmerk en de datum van deze brief te vermelden. U kunt ook bellen met bovengenoemde contactpersoon.

Deze brief is geen beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 1:3, 2e lid. Hiertegen kan dus géén bezwaar worden ingediend.

Hoogachtend,
DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID,
Namens deze,
De teamleider Dienstverlening, kantoor Amsterdam,

Bijlage: wetstekst

ACHTERGRONDGEGEVENS

ALGEMEEN

Inhoud teksten

In deze bijlage wordt de inhoud weergegeven van de bepalingen uit de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbobesluit en/of de Arboregeling met betrekking tot de overtreding(en) genoemd in de brief.

Beleidsregels

In de teksten van deze bijlage in een rubriek "Nadere informatie" kan worden verwezen naar de op de Arbeidsomstandighedenwet geënte beleidsregels. Dergelijke beleidsregels geven nadere uitleg over de wijze waarop aan de wet- en regelgeving met betrekking tot arbeidsmiddelen, arbeidsplaatsen, bepaalde situaties, stoffen of anderszins kan worden voldaan.

Beleidsregels zijn/worden gepubliceerd in de Staatscourant. U kunt deze vinden op www.overheid.nl.

Beleidsregels zijn ook tegen betaling te verkrijgen bij:

Sdu Klantenservice
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
tel. 070-3789880
fax 070-3789783

Normbladen

De normbladen (NEN, NEN-EN e.d.) waarnaar - al dan niet via beleidsregels - wordt verwezen geven informatie over specificaties en (ontwerp)eisen voor een bepaald (onderdeel van een) onderwerp. Dergelijke normen kunnen behulpzaam zijn bij verantwoorde aanschaf van arbeidsmiddelen, inrichting van werkplekken en onderzoek naar eventueel bezwarende situaties.

Het is in veel gevallen niet noodzakelijk normbladen te raadplegen of aan te schaffen. Daar waar normen ontwerp-specificaties geven (bijvoorbeeld over stoelen, beeldschermen, machines enz.), heeft bij aanschaf slechts aan de leverancier gevraagd te worden naar arbeidsmiddelen die aan dergelijke normen voldoen.

Normbladen kunnen worden ingezien of zijn tegen betaling verkrijgbaar bij:
het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN)
Vlinderweg 6, Postbus 5059

2600 GB Delft
tel. 015-2690390
fax 015-2690190

Ook kan bij het NEN (www.nen.nl) nadere informatie worden ingewonnen over (internationale) normalisatie.

Nadere informatie vindt u op www.arbo.nl en www.arbeidsinspectie.nl.

Voorkomen van blootstelling; vervangen (kankerverwekkende stoffen)

Inhoud artikel 4.17 Arbobesluit

Zodanige technische en organisatorische maatregelen zijn genomen dat de kans op blootstelling van werknemers aan kankerverwekkende of mutagene stoffen of stoffen die vrijkomen bij kankerverwekkende processen zoveel mogelijk bij de bron daarvan wordt voorkomen, met name door kankerverwekkende of mutagene stoffen en kankerverwekkende processen, voor zover dit technisch uitvoerbaar is, te vervangen door stoffen of processen waarbij de werknemers, gelet op de eigenschappen van die stoffen of processen, de aard van de arbeid, de werkmethoden en de werkomstandigheden, niet of minder aan gevaar voor hun veiligheid of gezondheid worden blootgesteld.

Nadere informatie

Beleidsregel Arbobesluit: 4.1c-5 Doeltreffende maatregelen bij blootstelling aan rook als gevolg van lassen, gutsen, plasmasnijden en solderen van metaal.

Voorkomen of beperken van blootstelling

Inhoud artikel 4.18 Arbobesluit

1. Voor zover uit de resultaten van de beoordeling, bedoeld in het artikel 4.2, eerste lid, blijkt dat er gevaar voor de gezondheid van de werknemers bestaat en dat het op doeltreffende wijze voorkomen van blootstelling door het nemen van maatregelen als bedoeld in artikel 4.17 technisch niet uitvoerbaar is, wordt de blootstelling, voor zover dit technisch uitvoerbaar is, bij de bron voorkomen of teruggebracht tot een zo laag mogelijk niveau onder de grenswaarde, met name door de productie en het gebruik van kankerverwekkende of mutagene stoffen of kankerverwekkende processen plaats te doen vinden in een gesloten systeem.
2. Indien het voorkomen van blootstelling of het terugbrengen van blootstelling tot een zo laag mogelijk niveau onder de grenswaarde technisch niet uitvoerbaar is, worden collectieve maatregelen genomen om kankerverwekkende of mutagene stoffen of stoffen die vrijkomen bij kankerverwekkende processen op doeltreffende wijze bij de bron te verwijderen, onder meer door plaatselijke afvoer van de lucht, zo nodig aangevuld door algemene ventilatie, waarbij, met inachtneming van artikel 4.5, gelijktijdig voldoende toevoer van niet-verontreinigde lucht is gewaarborgd zonder dat hierbij gevaar ontstaat voor de volksgezondheid en het milieu.
3. Indien het technisch niet uitvoerbaar is om de blootstelling van werknemers te voorkomen of te beperken tot een zo laag mogelijk niveau onder de grenswaarde door middel van de maatregelen, bedoeld in het tweede lid, worden aan de werknemers die worden of kunnen worden blootgesteld, persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking gesteld.
4. Indien de werkzaamheden worden verricht met gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen overeenkomstig het derde lid, wordt de duur van het dragen daarvan voor ieder van deze werknemers tot het strikt noodzakelijke beperkt.

Nadere informatie

Beleidsregels Arbobesluit:

4.1c-5 Doeltreffende maatregelen bij blootstelling aan rook als gevolg van lassen, gutsen, plasmasnijden en solderen van metaal.

4.1c-6 Doeltreffende beheersing van de blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij werken in of met verontreinigde of verontreinigd grondwater.

4.16 Doeltreffende beheersing van de blootstelling aan kankerverwekkende stoffen door gebruik van ademhalingsbeschermingsmiddelen.

4.18 -1 Doeltreffende beheersing van blootstelling aan kankerverwekkende stoffen.

4.18 -2 Voorkoming of beperking van blootstelling aan kankerverwekkende stoffen en schadelijk geluid bij de APK-keuring van dieselmotoren.

4.18-3 Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bij overschrijding van de grenswaarde bij werkzaamheden met asbest en asbesthoudende producten.

4.18-4 Doeltreffende beheersing van blootstelling aan kristallijn, respirabel kwarts in de bouw.

4.18-5 Doeltreffende beheersing van de blootstelling aan cytostatica in ziekenhuizen.

Ministerie van Defensie
Secretaris-Generaal
De heer Drs. A. Annink
Kalvermarkt 38
2511 CB Den Haag

Postbus 9018
6800 DX ARNHEM
Nederland
Telefoon +31 (0)26 3557 111
Fax +31 (0)26 4424046

Contactpersoon
Doorkiesnummer

Ons kenmerk A832/11/05
Datum 23 februari 2009

Onderwerp Waarschuwing arbeidsomstandighedenwet

Geachte heer Annink,

Op vrijdag 13 februari 2009 heeft er, naar aanleiding van de brief van de Arbeidsinspectie van 19 december 2008 met kenmerk A832/11/03, op het kantoor van de Arbeidsinspectie een overleg plaatsgevonden tussen twee van uw medewerkers, de heren en , en de heren en , beiden van de Arbeidsinspectie.

Tijdens het overleg werd door uw medewerkers aangegeven dat Defensie niet hoeft te voldoen aan het gestelde uit de Arbeidsomstandighedenwet en -besluit (artikel 4.62b, voorkomen van blootstelling; vervangen) bij het gebruik van vluchtige organische stoffen.

Op grond van artikel 1.30 Arbeidsomstandighedenbesluit (Partiële uitzonderingen artikel 3 en 16 van de wet) is hoofdstuk 4 van het Arbeidsomstandighedenbesluit niet van toepassing, voor zover de operationele taakuitvoering van vaartuigen en wapensystemen of van eenheden met gereedstelling naar het oordeel van de Minister van Defensie door de toepassing van deze artikelen, hoofdstukken of afdelingen wordt belemmerd.
(Zie tekst artikel 1.30 in de bijlage.)

Indien de Minister van Defensie oordeelt dat, door de toepassing van de vervangingsregeling, de operationele taakuitvoering wordt belemmerd zou, gelet op het bovenstaande, de waarschuwing in het kader van de arbeidsomstandighedenwet mogelijk onterecht geschreven zijn .

Ik wacht het oordeel van de Minister af voordat ik overga tot intrekking van de bedoelde waarschuwing arbeidsomstandighedenwet.

Ook indien het oordeel van de Minister luidt dat het een belemmering is voor de operationele taakuitvoering adviseer ik u echter wel, in het belang van de gezondheid van uw werknemers, te laten onderzoeken of er verfsystemen zijn of ontwikkeld kunnen worden met minder of geen vluchtige organische stoffen die ook aan de kwalificaties voldoen die worden geëist.

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ons kenmerk A832/11/05

Indien u schriftelijk wilt reageren, wordt u verzocht het kenmerk en datum van deze brief te vermelden.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID,
namens deze,

teamleider Dienstverlening, kantoor Arnhem

Bijlage: wetstekst

Cc: Ministerie van Defensie
HDP/DPB/APR/CSP
Dhr. Ing.
Binckhorstlaan 135
2516 BA Den Haag

Bijlage

Artikel 1.30. Partiële uitzondering artikel 3 en 16 van de wet

Artikel 3, eerste lid, van de wet en de op artikel 16 van de wet gebaseerde artikelen 1.37 en 1.41, de afdelingen 5 en 6 van hoofdstuk 2, de hoofdstukken 3, 4, 5, 6 en 7 en de afdelingen 1 en 2 van hoofdstuk 8 van dit besluit niet van toepassing:

a. tijdens, direct voor en direct na oefeningen;

b. ten aanzien van militaire vaartuigen, militaire luchtvaartuigen, bemande wapensystemen en eenheden met gereedstelling:

1°. voor zover afwijking van deze artikelen, hoofdstukken of afdelingen naar het oordeel van Onze Minister van Defensie noodzakelijk is in verband met de bouw, de constructie, de inrichting of de uitrusting van deze vaartuigen en wapensystemen;

2°. indien oorlogsschepen varen en indien militaire luchtvaartuigen en bemande wapensystemen als zodanig in gebruik zijn;

3°. voor zover de operationele taakuitvoering van deze vaartuigen en wapensystemen of van de eenheden met gereedstelling naar het oordeel van Onze Minister van Defensie door de toepassing van deze artikelen, hoofdstukken of afdelingen wordt belemmerd.

Arbeidsinspectie

Kantoor Utrecht
Directie Arbo

Ministerie van Defensie
Secretaris- Generaal
T.a.v. heer Drs. A. Annink
Kalvermarkt 38
2511 CB DEN HAAG

Postbus 820
3500 AV UTRECHT
Nederland
Telefoon +31 (0)800270000
Fax +31 (0)703336161

Contactpersoon MW.
Doorkiesnummer +31 (0)70 333

Ons kenmerk A832/11/06
Datum 16 april 2009

Onderwerp herinnering waarschuwing arbowet

Geachte heer Annink,

Op 23 februari 2009 is er een brief met kenmerk A832/11/05 naar u gezonden. Hierin wordt om het oordeel van de minister gevraagd om een aantal artikelen van de Arbeidsomstandighedenwet niet van toepassing te laten zijn.

Tot op heden heb ik nog geen reactie ontvangen.

Dit kan betekenen dat de minister van oordeel is dat hij geen gebruik wil maken van de uitzonderingen die de wet hem biedt. In dat geval blijft de door ons geconstateerde overtreding staan en dient u deze zo spoedig mogelijk op te heffen.

Ik verzoek u binnen 14 dagen na dagtekening van deze brief te berichten wat het standpunt van de minister is.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID,
namens deze,

Inspecteur van de Arbeidsinspectie

Cc: Ministerie van Defensie
HDP/DPB/APR/CSP
Dhr. Ing.
Binckhorstlaan 135
2516 BA Den Haag

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

www.arbeidsinspectie.nl met informatie over wet- en regelgeving en taken en werkwijze van de Arbeidsinspectie
www.arbo.nl met informatie over en oplossingen voor veilig en gezond werken

Defensie

Ministerie van Defensie
Hoofddirectie Personeel

Directie Personeelsbeleid
Afdeling Personeelsbeleid
en Rechtspositie

Bezoekadres:
Bickhorstlaan 135
Postadres:
MPC 68 L
Postbus 20703
2500 ES Den Haag

Stellen:
Telefoon (070) 339
Fax (070) 339
Intern. (580) 1
E-mail:

mindef.nl

Aan Arbeidsinspectie Kantoor Arnhem
 Directie Arba
 dhr.
 Postbus 9018
 6800 DX Arnhem

Datum 24 april 2009

Ons kenmerk P/2009005852

Onderwerp Waarschuwing arbeidsomstandighedenwet

Geachte heer

In antwoord op uw brief van 23 februari 2009 aan de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Defensie met kenmerk A832/11/05 kan ik u het volgende meedelen.

De vermeende overtreding op 3 december 2007 door de Arbeidsinspectie geconstateerd tijdens het bezoek aan een werkplaats te Uddel betrof het spuiten van militaire camouflagecoating welke een gehalte aan vluchtig organische stoffen bevatte van maximaal 840 gram/liter. Deze coating is een speciaal product met bijzondere eigenschappen ten aanzien van infrarood reflectie en resistentie tegen chemische strijdgassen. Voor deze coating is nog geen minder schadelijk alternatief aanwezig.

Het toepassen van deze camouflagecoating is naar mijn oordeel noodzakelijk voor de operationele taakuitvoering van de betrokken wapensystemen. Het is dan ook terecht dat een beroep wordt gedaan op artikel 1.30 van het Arbeidsomstandighedenbesluit (Partiële uitzonderingen art 3 en 16 van de wet).

Ik onderschrijf de bedoeling van art 4.62b van het Arbeidsomstandighedenbesluit, het gevaar van blootstelling van werknemers aan vluchtige organische stoffen zoveel mogelijk te voorkomen door deze te vervangen door onschadelijke of minder schadelijke stoffen. Om deze reden vindt binnen het ministerie van Defensie al enige jaren onderzoek plaats naar de mogelijkheid de thans gebruikte militaire camouflagecoating te vervangen door een variant met een oplosmiddelgehalte van maximaal 420 gram/liter. In de loop van 2009 zal duidelijk worden of een dergelijke vervanging mogelijk is.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

DE MINISTER VAN DEFENSIE
voor deze
DE HOOFDDIRECTEUR PERSONEEL

Luitenant-Generaal

Bij beantwoording datum, ons kenmerk en onderwerp vermelden.

Ministerie van Defensie
 Commando Luchtstrijdkrachten
 Defensie Helikopter Commando
 Bureau Commandant

Bezoekadres:
 Vliegbasis Gilze-Rijen
 Rijksweg 10
 Postadres:
 Postbus 49
 MPC 89 A
 5120 AA Rijen
 www.luchtmacht.nl

Steller:
 Tel.: 0161 28

Aan - Arbeidsinspectie
 De teamleider Dienstverlening, kantoor Amsterdam
 Postbus 58366
 1040 HJ Amsterdam

I.a.a. CS
 H-F&O
 C-990, C-991
 CS/H-VKAM
 CS/VKAM/ARBO-Co MVKK

Datum 28 april 2009
 Ons kenmerk GRI 200900 3193/022
 Uw kenmerk 50080084/01 d.d. 16 december 2008.
 Onderwerp Arbeidsinspectietermijn t.a.v. omgaan met Cr-VI.
 Referte Brief nr.: 500800084/01, Waarschuwing ARBO

Geachte heer

In uw brief (referte), dd 16-12-2008 wordt door u, n.a.v. de geconstateerde overtreding op het Maritiem Vliegveld De Kooy (MVKK), een handhavingstermijn van 7 maanden met als einddatum 1 juli 2009 gesteld. Binnen de door u gestelde termijn dient de geconstateerde overtreding te worden opgeheven. Momenteel wordt hard gewerkt aan een definitieve oplossing zodat de van de problematiek waarbij wordt gewerkt conform de u gestelde eisen binnen het gedoogbeleid.

Voor de realisatie van een adequate oplossing is door mij diverse apparatuur en materieel besteld. Door langdurige aanbestedingsprocessen, waaraan ik gehouden ben, zal echter realisatie vóór de gestelde einddatum van 1 juli 2009 niet worden gehaald. Een einddatum in relatie tot de aanbestedingstermijn waaraan ik ben gehouden zou wenselijk zijn.

Ik wil u hierbij verzoeken tot verlenging van de handhavingstermijn met een einddatum in relatie tot de aanbestedingstermijn. Uiteraard zal gedurende deze termijn de werkzaamheden blijvend volgens het gestelde gedoogbeleid worden uitgevoerd.

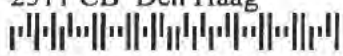
Over een concrete gereedheidsdatum zal u zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

Hoogachtend,
 Commandant Defensie Helikopter Commando

Commodore Vlieger

Arbeidsinspectie

Kantoor Utrecht
Directie Arbo

Ministerie van Defensie
Secretaris-Generaal
T.a.v. de heer Drs. A. Annink
Kalvermarkt 38
2511 CB Den Haag

Postbus 820
3500 AV UTRECHT
Nederland
Telefoon +31 (0)800270000
Fax +31 (0)703336161

Contactpersoon Mw.
Doorkiesnummer +31 (0)70 333
Uw kenmerk P/2009005852, dd 24 april 2009
Onderwerp Afhandeling waarschuwing arbeidsomstandighedenwet.

Ons kenmerk A832/11/07
Datum 06 mei 2009

Geachte heer Annink,

Op dinsdag 28 april 2009 heeft de heer _____, inspecteur, een brief met kenmerk P/2009005852 van 24 april 2009 namens de minister ontvangen van de Hoofddirecteur Personeel Luitenant-generaal

In deze brief wordt een beroep gedaan op artikel 1.30 van het Arbeidsomstandighedenbesluit (Partiële uitzonderingen art 3 en 16 van de wet).

Op grond van het gestelde in die brief ga ik over tot het intrekken van de waarschuwing arbeidsomstandighedenwet voor wat betreft het gebruik van de camouflagecoating in de werkplaatsen van defensie, zoals omschreven in de brief van 19 december 2007, kenmerk 071203/HORM/A832/11/0,

Ik verzoek u mij op de hoogte te houden van de ontwikkelingen over de vervanging van de camouflagecoating met een lager oplosmiddelgehalte.

De arbeidsinspectie gaat er vanuit dat u de medezeggenschapsorganen binnen de diverse defensieonderdelen en de belanghebbende werknemers op de hoogte stelt van deze brief.

Indien u schriftelijk wilt reageren, wordt u verzocht het kenmerk en de datum van deze brief te vermelden. U kunt ook bellen met bovengenoemde contactpersoon.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID,

namens deze,

, teamleider Directie Arbo, kantoor Arnhem

cc: Ministerie van Defensie
HDP/DPB/APR/CSP
Dhr. Ing.
Binckhorstlaan 135
2516 BA Den Haag

cc: Ministerie van Defensie
300 MATDBAT
Luitenant-kolonel Ir.
Postbus 3003
3800 DA Amersfoort

Standaard werkzaamheid:

Rimses

Code: 31638

Omschrijving: AANBRENGEN VERFSHEMA MRH,MRGB,IMGB,TRGB.

Object:

Planner:	74 WVB/CASCO/ROM	Werktype:	
Supervisor:	70 Opdr.Beh.WGOO	Catalogus:	UE374
Prioriteit:	3		UE374
Uitvoerder:	74 Chef Casco/Rom	Doorlooptijd:	1 Dagen
Discipline:	SPUITERIJ	Stilstand:	0 Uren 0 Minuten
Afdeling:	374 Kunst/hout/rom/spuit	Veiligheidsregels:	
Acceptatie:		Merkspecificatie:	Taak
Merk:	TA		

Uit te voeren werkzaamheden

Doel TOS: Diagnose stellen en repareren
Herstellen verfschema en sealing

- Documentatie ref. a. MLD 07-1-10 + OHD tek. 04-17-43-01
- ref. b. MLD 01-520LX-3-1
- ref. c. MLD 01-520LXD-2-4.50
- ref. d. MLD 01-520LXD-2-5.62
- ref. e. MLD 03-95WHL-13
- ref. f. TOS 17959
- ref. g. MLD 01-520LXD-2-5.5
- ref. h. MLD01-520LXD-2-5.61
- ref. i. MLD 16-1-1
- ref. j. MLD 01-520LX-3-3 (MHPS 001) chromateren

Voor Bolted MRH herstel verschema c.f. ref. f.

Voor MRH en MRGB, IMGB, TRGB en Radome, het verfschema herstellen

Gearbox's MRGB, TRGB en IMGB is van "MAGNESIUM" Procedure is afwijkend:

Verwijderen dmv Chemisch strippen

Corrosie verwijderen c.f. Westland procedure WG 1303-4237 en
WRI WG 0068-0318/D

Chemisch beschermen c.f. Westland procedure MLD01-520LX-3-1
Process nr.35 (TOS 12326)

Verfschema bijwerken c.f. Westland procedure MLD- 520LX-3-1
Process nr.25

Eerste laag EPOXY PRIMER C38 S15/76

Tweede laag Acryl afak C132 S15/69

LET OP: U gaat met gevaarlijke stoffen werken.
Denk daarom aan uw persoonlijke beschermings middelen,
zoals voorgeschreven is in OBA 8018

=====

Opmerkingen

GEREEDMELDING/TECHNISCHE OVERDRACHT

UITVOERDER: _____

DATUM:	BEGINTIJD:	EINDTIJD:	SOORT UREN:	TOTAAL UREN/MIN
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

Code: 31638

Omschrijving: AANBRENGEN VERFSHEMA MRH,MRGB,IMGB,TRGB.

Object:

OPMERKINGEN: _____

TECHNISCH GEREED UITVOERDER: _____

DATUM: _____

AKKOORD CHEF UE: _____

DATUM: _____

TECHNISCHE OVERDRACHT: _____

DATUM: _____

PARAAF/NAAM: _____

TOOLCONTROLE

PERSOONLIJKE TOOLBOX CONTROLE

EXTRA GEBRUIKTE GEREEDSCHAPPEN

NAAM: _____

SERIENUMMER: _____

AFVINKEN: _____

GEKALIBREERD GEREEDSCHAP

NAAM: _____

ID-NUMMER: _____

Code: 31638

Omschrijving: AANBRENGEN VERFSHEMA MRH,MRGB,IMGB,TRGB.

Object:

=====

INDIEN WO GEREED WORDT GEMELD, GEBRUIK GEKALIBREERD
GEREEDSCHAP VERMELDEN IN HET VELD EXTRA VAN DE WO.

=====

NAAM:

DATUM:

HANDTEKENING:

Benodigde mankracht

Discipline	Aantal personen	Uren per persoon	Uurloon	Totaal uren	Kost
SPUITERIJ	1	2:00	84,20	2:00	168,40
Totale kost:					168,40

Totaal: 168,40

Onderwerp : Bedrijfsveiligheid
Bijlage(n) : 4
Referenties : Arbo informatieblad 6 (werken met kankerverwekkende stoffen en processen)

10. Algemeen

11. Beheersing blootstelling aan gevaarlijke kankerverwekkende bedrijfsstoffen en arbeidshygiëne ter plaatse.
12. In werkplaatsen waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen moet een register van die stoffen met product veiligheidsinformatie blad aanwezig zijn.

20. Doel

21. Regelgeving voor omgang met gevaarlijke kankerverwekkende stoffen tijdens het werk.

30. Stoffen

31. Onder de gevaarlijke stoffen worden de chroom 6 verbindingen (strontium-, zink-, lood-, en kaliumchromaten), cadmium, asbest alsmede keramisch vezels verstaan. Deze chroom 6 stoffen komen vrij bij spuitwerkzaamheden en bij verspanende werkzaamheden als boren, stralen, schuren, klinken, enz.

Asbest.

**Werken aan of bewerken van asbesthoudende onderdelen is verboden.
Asbest verwijderen mag alleen door of onder leiding van een asbestdeskundige en in speciale containments.
Bij twijfel of onderdeel beschadigd is, het werk direct stil leggen en de chef waarschuwen.**

De diverse werkzaamheden en gedragsregels zijn vastgelegd in de bijlagen 1 t/m 4.

Hygiëneregime.

Deze bijlage behandelt de verantwoordelijkheden en bijdrage aan de persoonlijke en bedrijfshygiëne van de werknemer.

Deze zijn als volgt:

- a. Zorg dat zo min mogelijk van de bedoelde stoffen vrij komen.
Dit kan inhouden dat altijd ten eerste gezocht moet worden naar vervangende stoffen ten tweede de werkmethode en/of het aanpassen van machines.
- b. Beperk zoveel mogelijk het aantal werknemers en de blootstellingduur aan gevaarlijke stoffen.
Zorg dat het aantal blootstellingbronnen op de werkplekken zo klein mogelijk gehouden wordt.
Concentreer de werkzaamheden tot een beperkt aantal plaatsen, de vuile werkruimten. Vuile werkruimten zijn alle ruimten waarin onderhoudsactiviteiten worden uitgevoerd waarbij verwacht kan worden dat er gevaarlijke stoffen vrij kunnen komen, inclusief de daarin geplaatste administratieruimten.
Deze ruimten dienen herkenbaar te zijn door afzetting en/of waarschuwingsborden.
Werk dus alleen in de daarvoor aangewezen werkruimten, o.a.:
 - Spuiten van verf, alleen uitvoeren in de spuiterij.
Spuiten van tijdelijke aard in de Aircraft Repair Box zie Note :
gedoogsituatie pagina 6.
 - Mechanisch schuren alleen in de centrale schuurcabine.
 - Droogstralen en chemische oppervlaktebehandeling alleen in de reinigingsafdeling.
 - Laswerkzaamheden alleen in de lasserij.
 - Boren en klinken alleen in de metaalbewerking en ARB

Schone ruimten zijn die ruimten waar geen gevaarlijke stoffen mogen voorkomen zoals:

- Kantoorruimten.
- Omkleedruimten.
- Toiletten.
- Recreatie ruimten (kantines).
- Toegang ruimten en -gangen.

Maak van de schone ruimten geen vuile ruimten door met vuile werkkleding te betreden.

- c. Houd de werkplek en het gereedschap schoon, zorg voor een dagelijks opgeruimde en schone werkplek.

-
- d. Gebruik speciale werkkleding en berg deze in de daarvoor bestemde kledingberging op.
- Houd werkkleding en privé-kleding strikt gescheiden.
 - Neem werkkleding nooit mee naar huis, kantine of koffieruimte, deze dient in de kleedruimte te blijven.
 - Gebruik bij erg vuil werk wegwerp overalls.
 - De werkkleding dient regelmatig gereinigd c.q. vervangen te worden.
- e. Gebruik bij het reinigen van de werkplek of kleding nooit gecomprimeerde lucht of bezem i.v.m. het verspreiden van het stof.
Gebruik de mobiele stofzuiger met HEPA-filter om de werkplek en het gebruikte gereedschap na het voltooien van de werkzaamheden te reinigen.
- f. Verlaat de werkplek nooit zonder dat de ontblote lichaamsdelen gewassen zijn met water en zeep.
- g. Het is **verboden** om in werkruimten en tijdens de werkzaamheden te eten, te drinken en/of te roken (zie rookverbod Min.Def.)
- h. De PBM'n moeten na elk gebruik gecontroleerd worden op defecten en indien nodig vervangen worden.
- i. Nieuwe c.q. schone PBM'n moeten op een bekende en daartoe ingerichte plaats bewaard worden.
- j. Het naleven van deze OBA door uitvoerende(n) ligt bij de desbetreffende Chef van de Uitvoerende Eenheid en heeft de bevoegdheid medewerkers toegang te weigeren indien dit voor het proces gewenst is .
- k. Voordat een onderdeel dat behandeld is met Chroommaat verbinding mechanisch wordt bewerkt bij draaien, frezen en boren, dient deze laag eerst verwijderd te worden. Speciale beschermende maatregelen zijn dan niet nodig.
- l. Werkkleding is verplicht (zie punt j.) en dient regelmatig gewassen te worden in de daarvoor bestemde bedrijfswasmachine en bij verhoogde vervuiling frequenter.

**Toepassing Persoonlijke Bescherming Middelen t.b.v. werken met gevaarlijke
bedrijfsstoffen.**

Werkzaamheden	Afzuiging	PBM'n
Ruimen en boren, vijlen, slijpen en klinken.	Puntafzuiging voorzien van Hepafilter	Snuitje 9332 FFP3S, veiligheidsbril, nytril-butyl handschoen, standaard werkkleding
Bij lasreparatie aan pipe exhaust RH en LH (TOS 017251)	Puntafzuiging voorzien van Hepafilter	Standaard las bril/kap standaard handschoen, volgelaatmasker, P3 stoffilter, wegwerpoeverall en handschoen
Mechanisch schuren alleen in de centrale schuurcabine	Ruimteafzuiging, afzuiging voorzien van Hepafilter	Halfgelaatmasker 6200 met filter 2135P3, veiligheidsbril, nytril-butyl handschoen en wegwerpoeverall en wegwerpschoentjes.
Handmatig schuren	Puntafzuiging voorzien van Hepafilter	Halfgelaatmasker 6200 met filter 2135P3, veiligheidsbril, nytril-butyl handschoen en standaard werkkleding
Droogstralen in open ruimte, indien niet mogelijk in de droge reinigingsafdeling	Puntafzuiging voorzien van Hepafilter	Halfgelaatmasker 6200 met filter 2135P3, veiligheidsbril, nytril-butyl handschoen en wegwerpoeverall en wegwerpschoentjes
Droogstralen in straalcabine in de droge reinigingsafdeling bij het openen van cabinedeur	Cabine afzuiging	Halfgelaatmasker 6200 met filter 2135P3, veiligheidsbril, nytril-butyl handschoen en standaard werkkleding

Mengen, roeren van verf, kunststof of compounds	Uitvoeren in zuurkast spuitery met afzuiginrichting	Veiligheidsbril met spatranden, nitril-butyl handschoen en standaard werkkleding.
Uitvoeren ter plaatse in de ARB: Het aanbrengen van verf, kunststof compounds door spuiten	Ruimte afzuiging	Halfgelaatmasker 6200 met filter 6055P3A2, veiligheidsbril met spatranden, nitril-butyl handschoen en wegwerpoverall en wegwerpschoentjes
Spuitwerkzaamheden in de spuitcabine	Wandverf afzuigwand voorzien van CI-Eurosupra 1 filter	Halfgelaatmasker 6200 met filter 6055P3A2, veiligheidsbril met spatranden, nitril-butyl handschoen en standaard werkkleding
Uitvoeren ter plaatse in de ARB: Het aanbrengen van verf, kunststof compounds kwast of roller	Ruimte afzuiging	Halfgelaatmasker 6200 met filter 6055P3A2, veiligheidsbril met spatranden, nitril-butyl handschoen en wegwerpoverall en wegwerpschoentjes.
Gecombineerde werkzaamheden in de ARB: spuiten / schuren verlijmen / schuren	Ruimte afzuiging	Halfgelaatmasker 6200, filter 6055P3A2 met filterhuis 501 en filter 5935-p3, veiligheidsbril met spatranden, nitril-butyl handschoen en standaard wegwerpoverall en wegwerpschoentjes
Het verwisselen van wandfilters (spuitcabine) en opvangvaten en/of van Hepafilter en stoffilterzakken	Stofzuiger voorzien van Hepafilter	Volgelaatmasker 6800S met filter 2135 P3 wegwerp overalls en wegwerpschoen bescherming
Werken met fijn stof, steenwol of glaswol	Puntafzuiging, voorzien van Hepafilter	Snuitje 9332FFP3S, veiligheidsbril en standaard werkkleding

Toepassing Persoonlijke Beschermingsmiddelen overige gevaarlijke bedrijfstoﬀen

Het testen met
ammoniak houdende
vloeistof

Ruimteafzuiging, puntafzuiging

Halfgelaatsmasker 6200 met filter 6054
KL, veiligheidsbril met spatranden,
nytril-butyl handschoen en standaard
werkkleding.

Reinigen werkplek, werkkleding en afvoer vervuilde middelen.

1. Algemeen

- Na de werkzaamheden dienen de werkplekken en de vervuilde productiemiddelen altijd gereinigd te worden.
Ook de vervuilde gebruiksartikelen dienen op een veilige manier in de daarvoor aangewezen afvalvaten te worden gedeponneerd. Hieronder vindt U de informatie hoe e.e.a. dient te worden geruimd en/of gereinigd.

2. Werkplek

- Een werkplek is die ruimte waar tijdens het uitvoeren van werkzaamheden verwacht kan worden dat er gevaarlijke bedrijfstoﬀen vrij kunnen komen.
 - Deze ruimten moeten dan herkenbaar zijn door een afzetting of door waarschuwingborden.
 - De "vervuilde ruimtes" dienen dagelijks gereinigd te worden. Hierbij is het **ten strengste verboden** gebruik te maken van vegers c.q. perslucht i.v.m. het verspreiden van stof. Voor de hierboven genoemde reinigingswerkzaamheden dient gebruik te worden gemaakt van de mobiele stofzuiger met Hepa filter. Daarnaast dienen deze ruimten **minimaal eens per week** nat te worden gereinigd. Indien mogelijk kan gebruik worden gemaakt van de daarvoor ter beschikking gestelde schrobmachine.
 - De Aircraft Repair Box (ARB) zal na beëindiging van spuitwerkzaamheden aan H-14 helikopters 1 uur gesloten blijven (t.b.v. het neerdalen van spuitstof). Daarna zal reiniging plaats vinden van de vloer alvorens de ARB wordt vrijgegeven voor andere werkzaamheden.
- Om de vier weken dient er in de ARB veegmonsters te worden genomen die ter analyse worden aangeboden aan het scheikundig lab KM op toxische reststoﬀen (Strontium-Chr.6) op max. MAC waarde.

Beoordeling van de monsters vindt plaats bij VKAM/DHC en registratie bij de
CUE 374.

Note:

Spuitwerkzaamheden in de (ARB) zijn van tijdelijke aard i.v.m. milieu/arbo belastende factoren en vastgelegd in een gedoogperiode afgegeven door gebouwbeheer (DHC/CLSK) op 03 september 2008 tot 03 september 2009. Behoeftestelling voor een alternatief wordt voor 01 jan. 2009 door de C 990 VSQ ingediend bij CLSK/DHC.

3. Productiemiddelen

Productiemiddelen zijn de diverse gereedschappen en machines zoals stofzuigers, schrobmachine, straalkasten en schuurcabine.

- **Mobiele stofzuiger.**

De filters en stofzuigerzakken uit de mobiele stofzuigers moeten periodiek gereinigd worden. De noodzaak tot reiniging/vervangning wordt door de gebruiker bepaald.

De gebruiker zal ook zorg dragen voor het op de juiste wijze afvoeren van de filters en stofzakken.

- **Schrobmachine.**

De watertanks, met vervuild water, uit de schrobmachine dienen te worden geleedigd in een daarvoor aangewezen afvalwatertank.

- **Vervuild water.**

Indien vloeren niet met de schrobmachine gereinigd kunnen worden, dient men de vloer handmatig te reinigen. De gebruikte schoonmaakvloeistoffen dienen afgevoerd te worden via de daarvoor aangewezen afvalwatertank.

De middelen die gebruikt worden dienen als "**Chemisch afval**" afgevoerd te worden c.f. OBA 8400 bijlage 1.

- **Straalkasten.**

Het vervuilde afval wordt opgevangen in daarvoor bestemde plastic afvalzakken voorzien met het opschrift "**Chemisch afval**". Deze afvalzakken dienen periodiek vervangen te worden. De afvalzakken dienen c.f. OBA 8400 afgevoerd te worden.

- **De filters van de straalkasten moeten periodiek gereinigd/vervangen worden door de gebruiker. De noodzaak tot reiniging/vervangning wordt door de gebruiker bepaald. De vervuilde filters worden c.f. OBA 8400 als "**Chemisch afval**" afgevoerd.**

- **Schuurcabine.**

Het betreden van deze ruimte mag alleen geschieden onder volledige bescherming (bijlage B).

Het verzamelde stof wordt opgevangen in daarvoor bestemde plastic afvalzakken voorzien met het opschrift "**Chemisch afval**". Deze afvalzakken dienen periodiek vervangen te worden. De afvalzakken dienen c.f. OBA 8400 afgevoerd te worden.

1. Persoonlijke gebruiksartikelen

Onder persoonlijke gebruiksartikelen worden verstaan alle te gebruiken Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM).

Tot op heden zijn de volgende PBM'n in het gebruik:

- a. Standaard werkkleding
- b. Handschoenen
- c. Veiligheidsbril
- d. Snuitje 9332 FFP3S
- e. Volgelaatsmasker 6800S
- f. Halfgelaatsmasker 6200
- g. Filter 2135 P3
- h. Filter 6054 KL
- i. Filter 6055 P3A2
- j. Filterhuis 501
- k. Filter 5935 P3

Onderwerp: Veiligheidsvoorschriften t.a.v. oppervlaktebehandeling, hout en kunststoffenbewerking alsmede redding en overlevingsmiddelen binnen de UE 374 Casco-ROM.

Bijlage(n): -1-

Referenties: OBA 8018

10. Algemeen

In de werkplaatsen van de UE 374 Casco-Rom wordt veelvuldig gewerkt met schadelijke en giftige chemische stoffen. Vele chemische stoffen kunnen huidirritaties veroorzaken. Deze huidirritaties kunnen bestaan uit: rood worden, zwellingen of het ontstaan van knobbel-tjes/puistjes op handen en armen.

In die werkplaatsen waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen moet een "register" van die stoffen met een product veiligheid informatie blad aanwezig zijn.

20. Doel

Het vastleggen van richtlijnen, ter bescherming van personeel en milieu, welke in acht moeten worden genomen bij oppervlaktebehandeling, hout en kunststoffenbewerking, alsmede redding en overlevingsmiddelen.

30. Richtlijnen

31. De navolgende richtlijnen moeten in acht worden genomen:

31.1 In verband met de aanwezigheid van licht ontvlambare, schadelijke en/of giftige stoffen, is in bovenstaande werkplaatsen roken en gebruik van open vuur NIET toegestaan.

31.2 Er mogen zich geen etenswaren in die werkplaatsen bevinden, tevens mogen daar geen etenswaren of dranken genuttigd worden.

31.3 Het inademen van schadelijke dampen moet vermeden worden door gebruikmaking van een passend masker.

31.4 Bij ernstige hinder van dampen, dient een vers luchtmasker te worden

- gebruikt, bijv. tijdens het afwegen van chemicaliën in de chemicaliënkluisen en tijdens het oplossen en mengen van chemicaliën bij het samenstellen van galvanische baden.
- 31.5 Bij het aftappen, afmeten of afwegen en het toevoegen van peroxiden of harders, moet gebruik gemaakt worden van een mengkast met afzuiging en moet tevens een veiligheidsbril gedragen worden.
- 31.6 Bij het mogelijk vrijkomen van licht ontvlambare stoffen, zoals oplos- en verdunningsmiddelen, moet de ruimtelijke ventilatie vooraf in werking gesteld worden.
- 31.7 Vloeistof contact tussen twee chemicaliën, enerzijds op zuur anderzijds op cyanide basis, moet absoluut worden vermeden ter voorkoming van het ontstaan van zeer gevaarlijke blauwzuurgas.
- 31.8 Gebruikte gereedschappen steeds regelmatig reinigen.
- 31.9 Gebruikte werkbanken van schoon pakpapier voorzien.
- 31.10 Tijdens werkzaamheden waarbij lichaamsdelen in aanraking kunnen komen met chemicaliën of zgn. "zware" metalen, dient gebruik te worden gemaakt van persoonlijke beschermingsmiddelen.
- 31.11 Het dragen van een zuurbestendig schort is in de schoonmaakafdeling verplicht.
- 31.12 Bij bewerking van materialen, waarbij sterke stofvorming ontstaat dient men:
- De plaatselijke stofafzuiging te gebruiken.
 - Een mondmasker te dragen.
 - Handschoenen te dragen welke de mouwen volledig afsluiten
 - Een overall te dragen waarmee hals, polsen en enkels afgesloten kunnen worden.
- 31.13 In die werkplaatsen waar een stofjas of een overall wordt gedragen, moeten deze bij regelmatig en intensief gebruik wekelijks, anders maandelijks verwisseld worden.
- 31.14 Indien handen of andere lichaamsdelen in aanraking zijn geweest met chemische of toxische stoffen, deze zorgvuldig wassen met zeep en water.
- 31.15 Wanneer chemicaliën het oog hebben geraakt, direct zorgvuldig en langdurig spoelen met behulp van een oogdouche, en direct hierna de arts van het MVKK raadplegen voor eventuele verdere behandeling.
- 31.16 Beveiligingen welke op (hout)bewerkingsmachines aanwezig zijn, moeten verplicht worden gebruikt (b.v. cirkelzaag, vlakbank en freesbank).

40. Medische verzorging

41. Het personeel dat in de bewerkingsgroepen kunststoffen, spuitrij, schoonmaakafdeling werkzaam zijn moeten c.f. PAGO overeenkomst een medische controle ondergaan op afroep van de ARBO dienst CZSK/noord.

50. Opslag

51. Harsen, versnellers, peroxiden en dergelijke, moeten bij voorkeur bij een temperatuur van + 4 ° C worden opgeslagen.
52. Versnellers en peroxiden mogen niet naast elkaar worden opgeslagen in verband met explosie gevaar.
53. Werkvoorraden moeten opgeslagen worden in de daarvoor bestemde ruimten:
- Harsen etc. in koelkast en brandvrije kast in de kunststofafdeling.
 - Verf etc. in een afgesloten "verf store" in de spuitrij.
 - Natte en droge chemicaliën (gescheiden) in de milieu veiligheidskasten.

60. Afvoer van schadelijke en giftige stoffen

61. Schadelijke en giftige stoffen dienen bij voorkeur te worden afgevoerd in de originele verpakking. Indien dit niet mogelijk is, dient dit te geschieden in kunststof containers welke kunnen worden betrokken bij of via de opzichter N.V.G.U. goederen van het bedrijfsmagazijn tst. 58537.
62. De verpakking dient te worden voorzien van:
- Label met omschrijving en samenstelling van de inhoud.
 - Juiste etikettering (etiketten zijn verkrijgbaar bij de opzichter N.V.G.U. goederen van het bedrijfsmagazijn tst. 58537.
63. Indien de samenstelling van de af te voeren stof niet bekend is, dient een monster te worden genomen. Dit monster moet worden gemerkt met UE nr., volgnummer en datum. Deze gegevens dienen ook te worden vermeld op de verpakking.
64. Van alle af te voeren chemicaliën dient door de zorg van de chef UE een concept "verzoek tot afvoer chemische afvalstoffen" (zie bijlage) volledig te worden ingevuld. Indien van de samenstelling onvoldoende gegevens bekend zijn wordt in deze kolom van het concept vermeld: "monster beschikbaar" (formulieren zijn beschikbaar bij de opzichter N.V.G.U. goederen van het bedrijfsmagazijn tst. 58537.
65. In overleg met de opzichter N.V.G.U. goederen van het bedrijfsmagazijn worden de chemicaliën opgeslagen in de hiervoor bestemde loods. Het monster wordt na

overleg tussen het "Hoofd Bedrijfs Magazijn" (HBM) van de Materiaal Regeling en de milieudeskundige van de Heligroep naar een nader te bepalen laboratorium gezonden voor analyse.

70. Milieuaspecten

71. Afvoer van schadelijke en giftige stoffen via het waterafvoersysteem in de werkplaatsen moet worden voorkomen, of dient zich te beperken tot de zg. uitsleepverliezen welke via de spoelbaden enz. worden afgevoerd.
72. Het is nimmer toegestaan "afgewerkte" chemicaliën via het afvoersysteem te lozen.
72. Maandelijks worden op last van de Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen een monster door de Technicus Oppervlakte Behandeling uit de waterzuiveringsinstallatie gehaald en geanalyseerd. Deze analyseresultaten worden schriftelijk vastgelegd bij de CUE waarvan een copy wordt gestuurd aan de VKAM/CZSK t.n.v. milieu en veiligheidsdeskundige van de Heligroep.
73. Jaarlijks worden de vloeren in de afdelingen door de CUE 374 gecontroleerd op scheurvorming en/of beschadiging en bij twijfel op vloeistofdichtheid gemeld bij de gebouwbeheerder BEKAM het Hoofd Staf Bureau en HWGOO voor verder te nemen acties.

Marinevliegkamp de Kooy
Helikoptergroep

AFVOER AFVALSTOFFEN

AANVRAAG TOT AFVOER VAN AFGEWERKTE OLIE, BRANDSTOF

TEL: 58537

CHEMICALIËN, OF DERGELIJKE

AFD. _____ /Kostenplaats _____

NAAM AFVALSTOF: _____

HOEVEELHEID : _____ EENHEID: _____ (Ltr./kg)

VERPAKKING : _____

SAMENSTELLING : _____

AKTIE MATERIAALREGELING

DATUM OPSLAG: _____ MONSTER GENOMEN: JA/NEE *)

LOKATIE : _____ AANVRAAG SCHEIKUNDIG

ONDERZOEK NR.:

VAT NR. : _____

DATUM AFVOER : _____ AFVALSTROOMNUMMER:

VAG NUMMER:

OPMERKINGEN:

*) DOORHALEN WAT NIET VAN TOEPASSING IS

Samenstelling standaardwerkzaamheid

Rimses

<u>Niveau</u>	<u>Standaardwerkzaamheid</u>	<u>Object ID</u>	<u>Status</u>
0	011864-027	34## ISS.X;AANBRENGEN/HERSTELLEN MRH,	Actief
1	013016-001	VERF/CORR.VRIJMAKEN EN CHROMATER	Actief
1	31638	AANBRENGEN VERFSHEMA MRH,MRGB,	Actief

Er zijn 3 soorten ^{verbinding} verbinding overal in het park

- x. sumbu afdeling
- x. part afdeling
- o. fundering stalle afdeling

Er zijn verschillen of ze worden door de normen

Er vinden de volgende perloze plekken plaats

- oude boord van Componenten
- oude boord van de v.d. vliegtuig / heli
- een oude boord van de heli vliegtuig, dat

Sinds dat is dit nu een pad is gebouwd en soldered bij nabijde van de afdeling.

De boord van is er een belangrijke onderdeel: proces v.d. spuit proces v.d. heli vliegtuig.

De heli vliegtuig worden gesloten in de "aircraft repair box".

Deze ruimte soldered met een de normen om te spuiten

gebouwd v.d. ruimte: een een fundering v.d. vliegtuig (Chromb.).

Er werd reconstructie plaats in de ruimte.

In deze met VSW en een afdeling van regio accord hebben eronderdelen plaats gevonden in de afdeling van

Bron aflossing, was niet mogelijk, dus er zijn belangrijke nodige normen:

③ De Ley

- pbr's beschrijving
- laatste gebouwd in 1910

Er zijn vroegtekens bij de voorbereiding van proces afdeling. Dit is gevestigd in de stad en de afsluiting van de stad.

DVD is hier van op de laatste gebouwd

De januari 2008 is er een andere groot
goud van de afdeling
DVD is nu meer dan er zijn gebouwd
in 2011. Nu is meer dan 100 gebouwd
→ dus de regering niet

Job goud "arrivati" op 11 mei is
een goud, met een goud gebouwd

Vom is goud gebouwd in het andere gebouwd
dat de andere niet in orde was.

Bij de andere is goud gebouwd in het andere
gebouwd met andere gebouwd in orde.

Er is een andere gebouwd in orde
nu is er een andere gebouwd

op 1 juli 2008 heeft er een andere
van de andere gebouwd.

Van 1 januari 2008 heeft er een andere
gebouwd in orde en op 1 juli 2008
sitatie

Er wordt de gesloten alle en geol van jebong
p. 15de.

Er zijn welgediende woin beschreef over
hoe in die hylle Sibok is met de jaar x'
waarin met abais (= ordis van bligende
aard) = Dit zijn besargen, te h. vordle
op de wain
x' Sappan en het bestrijng pba a
wel methode.

Voort de "airiad" rpaan boi is
er ook een spul coem met jebreech
metoanake abangin oandis.
Deze volder van de wain.

Echter bij het u verbinng zijn van afreng
van lang last, geit de abangin bij
spul word a volder.
De wain e hwaer te g.

Winy jebor" deo Tno en abedau st.
Kd tot 2 inidling a. baid's plede vlder
na? Het is aut aband.

Dybliff met pte jenne:

- ✓ pba's aod boje nicaa
- ✓ hake wiktijg
- ✓ wale voj bte afjote van ander wols

⑤

- ✓ 16. Stachys na waers Gary Scheijder
- ✓ 17. Oxyria met bij de spore en een steen bij
verlagen
- ✓ 18. ander spore bij de

jubilate was at dit door de verholte
verholte, de dampen al bij de spore
moet zijn een grote stachys in
de wate..

- Spore proces bij de verholte
- 1) Cooling - polerythraan hoer
 - 2) panno - Chroom 6 - binding

giving aa oud 15

1. aanpassing aircraft uitsla bij verholte
Spore cabine
2. aanpassing verholte bij de verholte spore
van de verholte wate

Dit heeft bij de spore →
Zij zijn op een andere wate verholte

Aircraft & panno is in de spore
en er wordt er een wate van de spore

$\rho_{vd} = \text{Deur van het gat}$

$\rho_{dc} = \text{dikte van de plaat}$
 $\rho_{cw} = \text{dikte van de wand}$

$\rho_{vd} = \text{Deur van het gat}$
 $L = \text{poort}$

toepassing

in de buis is er een ρ_{vd}
waardoor dat de wand ρ_{cw} is

op de buis ρ_{vd} is de wand ρ_{cw}

Levensduur

met ρ_{vd} is de wand is ρ_{cw}
dat is ρ_{vd} is de wand ρ_{cw}

Verstel is de wand is ρ_{vd}
dat is ρ_{vd} is de wand ρ_{cw}

ρ_{vd} is de wand is ρ_{cw}
 ρ_{vd} is de wand is ρ_{cw}

de wand is de wand is ρ_{cw}

(4)

beer is deze nu bij de
de verkoper dit is en de door
die nu tot nu toe is ge-
Dwd.

I
24 november '08

2/1 best

1/1 van ~~atampen~~ ^{toek} Fibre loop - voornamelijk w. monofase. /
↳ rekend f. 200 mg

4 afdeling - 7 w.u. 2 artikelen f. b. n. 4 & 2 a.r.p.
↳ Cosco
↳ metast

2/1 -

3/2 - overn. w. l.

3/3 - metast

3/4 - Cosco - old gallery } ✓

Pend voor worden om in ARTB te spelen
4 bron te w. y. d. (a)
1 pbm omz. g.

~~de~~ w. v. u. - systeem

reciprociteit - 's rocht → gesloten systeem

↳ ver. li. k. l. o. v. s. t. e. → open systeem

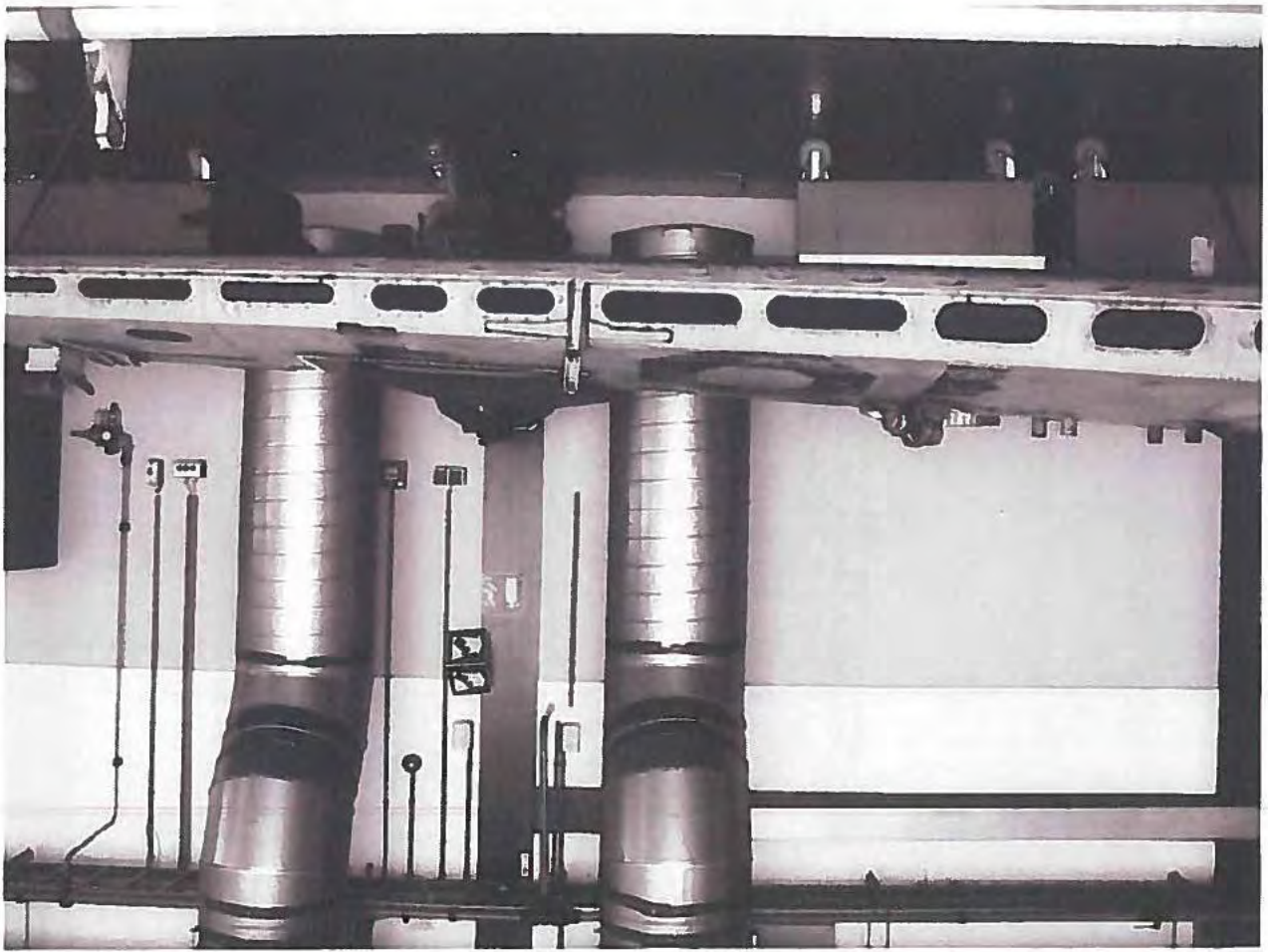
seu. d. g. l. o. /
h. s. t. /
w. a. s. l. e. n. e. /
i. v. e. d. w. e. t.

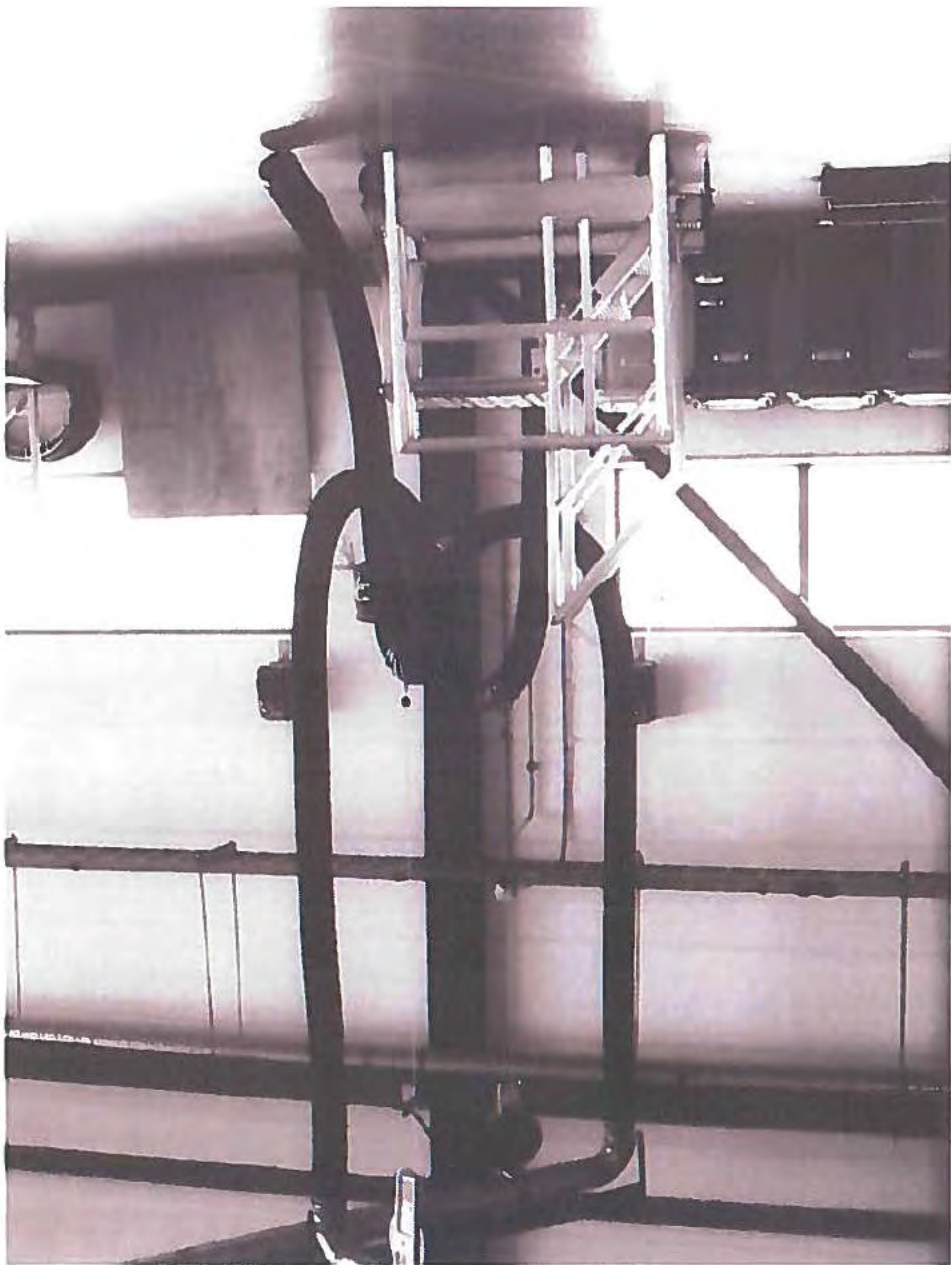
rand - uitgesteld beeld nu bezet va bron

d a) - hoe, h. i. n. t. w. o. l. d. e. l. e. b. e. h. e. d. t. o. b. i. g. h. t. b. e. p. a. d. e.
w. s. l. o. t. h. e. v. o. o. r. = w. p. l. i. c. h. t. / w. e. s. t. b. o. d.

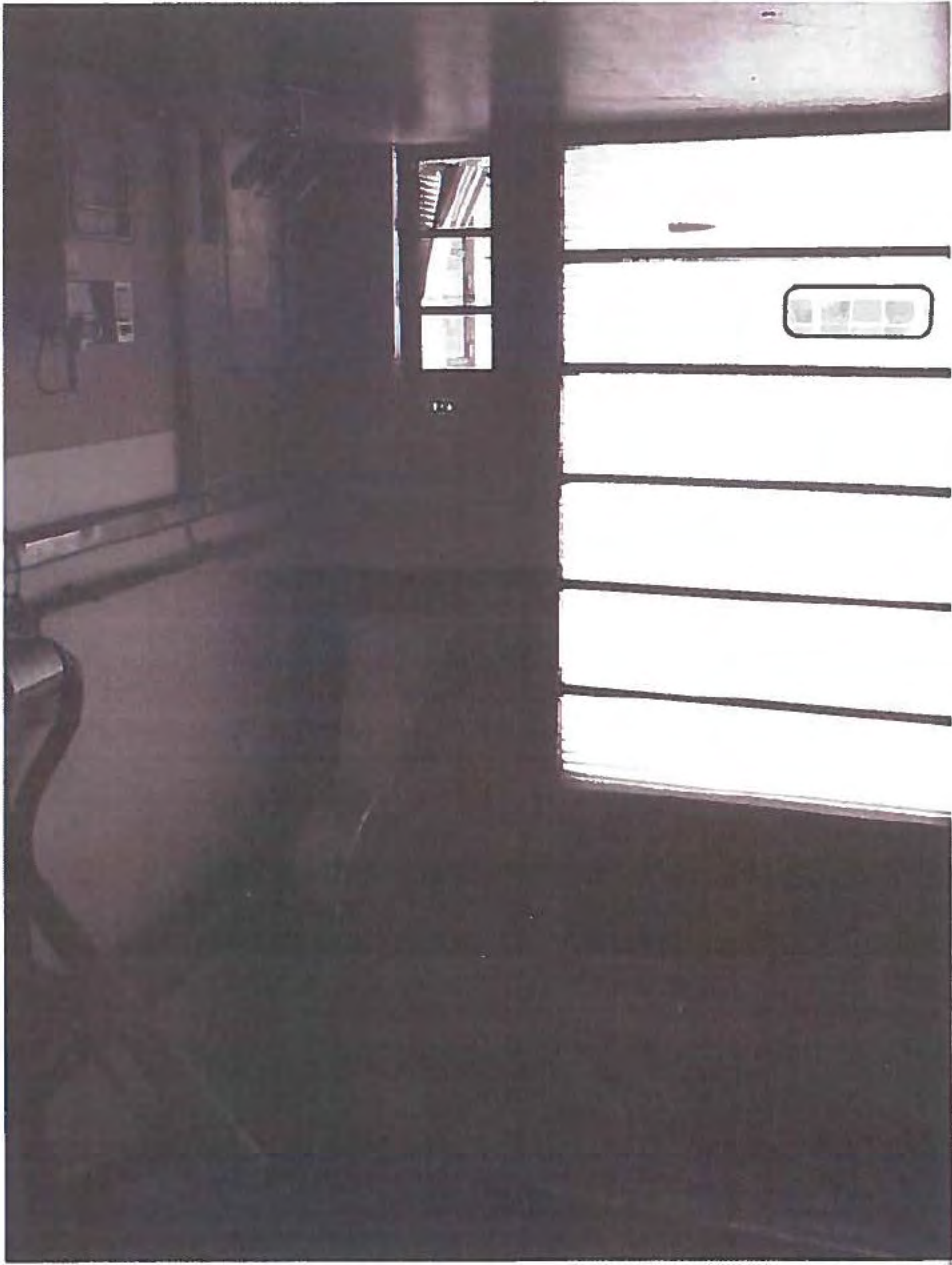
- 16 principe van het wet, → van de l. e. b. e. h. e. d. b. e. p. a. d. e.

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 820 3500 AV Utrecht

Ministerie Van Defensie "Vliegekamp De Kooy"
T.a.v. de directie, Commandore
Postbus 49
5120 AA RIJEN

Directie Arbo

Kantoor Utrecht
Oudenoord 6
3513 ER Utrecht
Postbus 820
3500 AV Utrecht
www.arbeidsinspectie.nl

Contactpersoon

T +31 (0)70 333
F +31 (0)70 333

Onze referentie
500800084/02

Datum 19 april 2010
Betreft Hercontrole waarschuwing Arbo

Geachte heer ,

Op woensdag 24 september 2008 en maandag 24 november 2008 hebben de heer Ing. en ik een inspectie uitgevoerd op de arbeidsplaats Vliegekamp De Kooy aan de Rijksweg 20 te Den Helder.

Tijdens deze inspectie is er overtreding van de Arbeidsomstandighedenwetgeving geconstateerd. De overtreding is genoemd in de brief van 16 december 2008, kenmerk 500800084/01.

De termijn voor het opheffen van de overtreding is al verstreken en ik verzoek u binnen 2 weken na dagtekening van deze brief mij te informeren welke stappen u ondernomen heeft en wat de stand van zaken is met betrekking tot de genomen en nog te nemen maatregelen.

Indien ik binnen twee weken geen reactie van u heb ontvangen dan zal de volgende fase in het Handhavingsbeleid worden ingezet.

Als u naar aanleiding van dit schrijven vragen en/of opmerkingen hebt verzoek ik u contact op te nemen met de hierboven genoemde contactpersoon.

U kunt ook schriftelijk reageren op deze brief. U wordt daarbij verzocht het kenmerk en de datum van deze brief te vermelden.

Hoogachtend,
De Arbeidsinspectie

Inspecteur

Koninklijke Luchtmacht

> Retouradres Postbus 10.000 1780 CA Den Helder

Directie Arbo
Kantoor Utrecht
T.a.v. Inspecteur
Postbus 820
3500 AV Utrecht

Ministerie van Defensie

Defensie Helikopter
Commando
Staf VKAM DHC MVKK

Rijksweg 20, Den Helder
MPC 10 A
Postbus 10.000
1780 CA Den Helder
www.luchtmacht.nl

Contactpersoon

ARBOCO
Staf VKAM DHC

T 0223 65

MDTN *06

F 0223 65

mindef.nl

Onze referentie

GR/2010004173/290

Uw referentie

Datum 29 april 2010
Betreft Hercontrole waarschuwing Arbo

Bij beantwoording datum, onze referentie en betreft vermelden.

Geachte mevrouw

In antwoord op uw brief met kenmerk 500800084/02, 19 april 2010, kan ik u het volgende mededelen.

De risicovolle werkzaamheden zijn indertijd onmiddellijk stilgelegd, waarbij in voorkomend geval de werkzaamheden worden uitgevoerd op een daartoe ingerichte werkplek.

Omdat dit geen ideale situatie is voor mijn bedrijfsvoering, heb ik een actie gestart om te komen tot de inrichting van een nieuwe werkplek voor spuitwerkzaamheden. Helaas blijkt dit een tijdrovende zaak.

Hierom heb ik u ook nog niet kunnen melden dat de problemen definitief zijn opgelost.

Ik verwacht ook dat voor het einde van 2010 geen afronding van de genomen acties verwachtbaar is.

Is er een ontwikkeling te melden dan zal ik u daar van op de hoogte brengen.

DE COMMANDANT DEFENSIE HELIKOPTER COMMANDO

Commodore-vlieger

Aan - Arbeidsinspectie
De teamleider Dienstverlening, kantoor Amsterdam
Postbus 58366
1040 HJ Amsterdam

I.a.a. CS
H-F&O
C-990, C-991
CS/H-VKAM
CS/VKAM/ARBO-Co MVKK

Datum 28 april 2009
Ons kenmerk GR/ 200900 3893/022
Uw kenmerk 50080084/01 d.d. 16 december 2008.
Onderwerp Arbeidsinspectietermijn t.a.v. omgaan met Cr-VI.
Referte Brief nr.: 50080084/01, Waarschuwing ARBO

Geachte heer

In uw brief (referte), dd 16-12-2008 wordt door u, n.a.v. de geconstateerde overtreding op het Maritiem Vliegveld De Kooy (MVKK), een handhavingstermijn van 7 maanden met als einddatum 1 juli 2009 gesteld. Binnen de door u gestelde termijn dient de geconstateerde overtreding te worden opgeheven. Momenteel wordt hard gewerkt aan een definitieve oplossing zodat de van de problematiek waarbij wordt gewerkt conform de u gestelde eisen binnen het gedoogbeleid.

Voor de realisatie van een adequate oplossing is door mij diverse apparatuur en materieel besteld. Door langdurige aanbestedingsprocessen, waaraan ik gehouden ben, zal echter realisatie vóór de gestelde einddatum van 1 juli 2009 niet worden gehaald. Een einddatum in relatie tot de aanbestedingstermijn waaraan ik ben gehouden zou wenselijk zijn.

Ik wil u hierbij verzoeken tot verlenging van de handhavingstermijn met een einddatum in relatie tot de aanbestedingstermijn. Uiteraard zal gedurende deze termijn de werkzaamheden blijvend volgens het gestelde gedoogbeleid worden uitgevoerd.

Over een concrete gereedheidsdatum zal u zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

Hoogachtend,
Commandant Defensie Helikopter Commando

Commodore Vlieger

Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 820 3500 AV Utrecht

Ministerie Van Defensie "Vliegveld De Kooy"
t.a.v. de directie,
Commodore
Postbus 49
5120 AA RIJEN

Directie Arbo

Kantoor Utrecht
Oudenoord 6
3513 ER Utrecht
Postbus 820
3500 AV Utrecht
www.arbeidsinspectie.nl

Contactpersoon

T +31 (0)70 333
F +31 (0)70 333

Onze referentie
500800084/03

Datum 09 augustus 2010
Betreft Afhandeling controlebezoek

Geachte heer

Op maandag 9 augustus 2010 heb ik, mevrouw _____, inspecteur, op basis van toegezonden documenten een controle uitgevoerd met betrekking tot uw arbeidsplaats:
Ministerie Van Defensie
Vliegveld De Kooy aan de Rijksweg 20 te Den Helder.

Tijdens deze controle is geconstateerd dat de overtreding, zoals omschreven in de brief van 16 december 2008, kenmerk 500800084/01, is opgeheven. Met dien verstande dat u de tijdelijke maatregelen blijft hanteren tot dat de definitieve oplossing of maatregel is gerealiseerd.

Op termijn verneem ik graag van u welke definitieve oplossing of maatregel u getroffen heeft.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan uw medezeggenschapsorgaan.

Indien u schriftelijk wilt reageren, wordt u verzocht het kenmerk en de datum van deze brief te vermelden. U kunt ook bellen met bovengenoemde contactpersoon.

Hoogachtend,
De Arbeidsinspectie

Inspecteur

Interne projectinformatie t.b.v. algemeen directeur

Projectnaam: " Werkplaatsen Defensie "

Projectnummer: A 832

Bedrijfstak: Directie Dienstverlening

Looptijd project: 1 september 2007 t/m 31 december 2007

Manager Strategie:

Landelijk Projectleider:

Landelijk Projectsecretaris:

Deelnemende kantoren: 5 (excl. Rotterdam)

**Bezochte bedrijven: Gepland 20 locaties á 6 uur per locatie.
Totale geschatte tijdsbesteding incl. verkenningen is 220 uur.**

Beleidsinformatie:

In april 2002 is voor de onderdelen van Defensie een convenant in werking getreden met als doelstelling het verbreden en verspreiden van kennis van fysieke belasting (erkennen), het krijgen van inzicht in de fysieke belasting (herkennen), de beheersing van dit arbeidsrisico en uiteindelijk het realiseren van een afname van de fysieke belasting voor het personeel door het treffen van verscheidene maatregelen (terugdringen). Bij de Koninklijke Landmacht, Luchtmacht en Marine zijn ná 2005 nog specifieke financiële middelen gereserveerd voor het terugdringen van fysieke belasting. Tijdens de looptijd van het convenant is aandacht is besteed aan het toepassen van mechanische hulpmiddelen en betere materialen met als doel de verlichting van de werkzaamheden. Voor op- en neerlaten van brugonderdelen zou de landmacht een mechanisch systeem aanschaffen. De einddatum van het convenant was april 2005.

In februari 2006 is er een rapport 'Eindevaluatie Arboconvenant Fysieke Belasting Defensie' verschenen. Het arboconvenant heeft een groot aantal zichtbare best practices opgeleverd die de fysieke belasting binnen de krijgsmacht delen zullen terugdringen. De best practices hebben alle betrekking op aanpassingen in materieel. Defensiebreed wordt de invoering van de verdiepende RI&E en de ontwikkeling van een Defensiebrede arbo-site als best practice beschouwd.

Branche informatie: n.v.t.

Procesinformatie: n.v.t.

P	aanleiding voor het project	De <u>aanleiding</u> is een analyse van de potentiële arborisico's die zich binnen de "Werkplaatsen Defensie" voordoen. Potentiële risico's liggen op het vlak van machines, arbeidsmiddelen, geluid, fysieke belasting en gevaarlijke stoffen. Vergelijkbare projecten zijn uitgevoerd bij garagebedrijven (2004) en werkplaatsen in het beroepsgoederenvervoer (2005). Het beeld bij het project garages was dat meer aandacht nodig is voor veiligheidsmaatregelen bij gebruik van een arbeidsmiddel, waarbij te denken valt aan hefbruggen, acetyleenapparatuur en balanceerapparaten. Ook de afscherming van
---	-----------------------------	---

		<p>bewegende delen leverden overtredingen op. Verder kan het keuren, beproeven en onderhouden beter.</p> <p>In de werkplaatsen bij het goederenvervoer liggen de voornaamste risico's op het vlak van de veiligheid van de arbeidsmiddelen, (hefbruggen, smeerkuilen, machines), bandenkooi, afzuiging, gebruik arbeidsmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen.</p> <p>In eerdere projecten bij Defensie (2001) zijn de werkplaatsen niet specifiek in de inspecties meegenomen.</p> <p>De inspecties zijn gericht op zogenaamde werkplaatsen waar groot en klein onderhoud plaatsvindt aan materieel en aanverwante afdelingen. Werkplaatsen voor vervaardiging en opslag van munitie blijven buiten beschouwing. Deze werkplaatsen worden geïnspecteerd door de directie MHC. Met MHC heeft afstemming plaatsgevonden.</p>
P	doelstelling project	<p><u>Doelstelling</u> is om door middel van de inspecties de wetnaleving bij Defensie ten aanzien van gevaarlijke stoffen zal worden bevorderd. De uitkomsten zullen met Defensie worden geëvalueerd om ook naar de toekomst toe de aandacht voor de risico's van omgang met gevaarlijke stoffen te borgen.</p>
R	wat is er van de doelstelling gerealiseerd	<p>Tijdens de inspecties is gehandhaafd op enkele specifieke aandachtspunten rondom de toepassing van gevaarlijke stoffen (arbeidshygiëne en chemische veiligheid). Echte misstanden zijn niet aangetroffen. Over het algemeen gaat Defensie goed om met de arbo-problematiek in de werkplaatsen. De incidentele tekortkomingen, die zowel tijdens de verkenningen als de inspecties zijn vastgesteld, zijn goed opgepakt door Defensie. Tijdens de verkenningen is nog specifiek aandacht gevraagd voor toepassing van de zgn. bandenkooi. Defensie is doende de bandenkooi in te voeren dan wel aan te passen aan de moderne eisen.</p>
P	samenwerking andere inspectiediensten, zo ja welke	<p>Bij de verkenningen is ook de Vrom-inspectie (VI) betrokken, die frequent milieuvergunningen inspecteert bij de betrokken werkplaatsen. Aanvankelijk was de bedoeling om de inspecties gezamenlijk uit te voeren. Op grond van haar ervaringen met de verkennende bezoeken geeft Defensie er echter de voorkeur aan dat de inspecties afzonderlijk door de VROM-inspectie en Arbeidsinspectie worden uitgevoerd. Wel bood VI aan om in de toekomst bij haar reguliere inspecties een checklist mee te nemen op de punten die raakvlakken hebben met de AI (bijvoorbeeld de opslag van gevaarlijke stoffen).</p>
R	Wat zijn de ervaringen bij de samenwerking met andere inspectiediensten	Zie hierboven
P	Welke misstanden worden verwacht	Omgang met gevaarlijke stoffen
R	Welke misstanden zijn aangetroffen	Echte misstanden zijn niet aangetroffen. Incidentele tekortkomingen waren vooral aanwezig ivm blootstelling aan gevaarlijke stoffen

		en explosiegevaar.
P	Sprake van politieke relevante informatie, zo ja welke	N.v.t.
	R Sprake van politieke relevante informatie, zo ja welke	N.v.t.
P	Sprake van politieke opdracht/toezegging	N.v.t.
P	Welke van de vastgestelde prioritaire onderwerpen zijn opgenomen in het projectplan	Gevaarlijke stoffen (zowel Arbeidshygiëne als Chemische Veiligheid)
P	Welke van de vastgestelde prioritaire onderwerpen zijn niet opgenomen in het projectplan en waarom niet.	Het resultaat van de verkenningen is dat qua machineveiligheid, inrichting van de arbeidsplaats, fysieke belasting en geluid bij defensie "geen grote vis te halen valt". Buiten enkele incidenten was de zaak prima in orde. Alleen op het onderwerp gevaarlijke stoffen (zowel arbeidshygiëne als chemische veiligheid) bleken de nodige aandachtspunten aanwezig. De Landelijk Projectleider heeft de resultaten van de verkenningen afgestemd met één van de betrokken vakorganisaties en met de betrokken inspecteur van MHC, voorheen werkzaam bij Defensie. Beide herkenden de resultaten van de verkenningen.
P	Zijn er met de branche nog specifieke afspraken gemaakt in kader van het project?	Neen
	R Zijn er met de branche nog specifieke afspraken gemaakt in kader van de uitkomsten van het project?	Neen
P	Wanneer is projectverslag gereed (3 maanden na het laatste eerste fase bezoek)	April 2008
	R Op welke onderdelen is afgeweken van projectplan en reden daarvan	Geen noemenswaardige afwijkingen
	R Zijn er relevante bevindingen te melden op aanverwante terreinen?	Neen
	R Aanbevelingen/follow-up m.b.t. verdere activiteiten in de branche	Op dit moment is er geen aanleiding om nieuwe inspecties te plannen in de werkplaatsen.

Opmerkingen: geen

April 2008.

